

Kirkkolaki

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon (*kirkko*) järjestysmuodosta ja hallinnosta.

Kirkon toiminnasta sekä tarkemmin kirkon tehtävästä, järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkojärjestyksessä. Jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista määrätään lisäksi kirkkokäsikirjassa.

Kirkon viranhaltijoista säädetään evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetussa laissa (/), jollei tästä laista muuta johdu. Seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viroista, niiden perustamisesta ja kelpoisuusehdoista, virkavapaiden ja vuosilomien myöntämisestä sekä pappisvirasta, piispan viran ja papin virkojen valintamenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkojärjestyksen ja kirkkokäsikirjan hyväksyy kirkolliskokous. Kirkkojärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

2 §

Kirkon tunnustus ja tehtävä

Kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa. Kirkon tunnustus ilmaistaan lähemmin kirkkojärjestyksessä.

Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

3 §

Kirkon jäsenyys

Kirkon jäseneksi liittymiseen ja kirkosta eroamiseen sovelletaan uskonnonvapauslakia (453/2003). Alle 12-vuotias lapsi voidaan liittää kirkon jäseneksi, jos hänen vanhempansa tai huoltajansa on kirkon jäsen ja jos lapsen jäsenyydestä on sovittu tai päätetty siten kuin uskonnonvapauslaissa säädetään. Kirkon jäseneksi ottamisesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkon jäseneksi voi liittyä Suomen kansalainen sekä ulkomaalainen, jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa. Suomessa asuva, kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen voi liittyä kirkon jäseneksi, jos hän on osallistunut seurakunnan toimintaan kolmen kuukauden ajan.

Kirkon jäseneksi liittyvä voi samaan aikaan olla vain sellaisen muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen, jonka kanssa kirkko on hyväksynyt sopimuksen jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä.

4 §

Jäsenyyden lakkaaminen

Kirkon jäsenyys lakkaa, kun:

- 1) jäsen eroaa kirkosta;
- 2) jäsen liittyy muun uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, jollei 3 §:n 3 momentista muuta johdu;
- 3) jäsenellä ei ole enää kotikuntaa tai väestökirjanpitokuntaa Suomessa;
- 4) kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen jäsen ei enää asu Suomessa.

5 §

Kirkkolain säätäminen sekä esitykset ja lausunnot

Kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Kirkon ehdotuksen tekee kirkolliskokous. Kirkkolain säätäminen tulee vireille eduskunnassa hallituksen esityksellä.

Valtioneuvosto tai eduskunta voi kirkkolakiehdotusta käsitellessään oikaista sellaisen lainsäädäntötekni- sen virheen, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Kirkkolakiehdotuksen sisältöön vaikuttavasta lainsäädäntötekni- sen virheen oikaisusta tulee pyytää 1 momentin mu- kainen ehdotus.

Kirkolla on oikeus tehdä ehdotuksia kirkkoa koskevasta muusta lainsäädännöstä. Kirkolle on varattava tilaisuus antaa lausunto säädettäessä asiasta, joka koskee kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Kirkolla on oikeus tehdä valtion viranomaisille esityksiä ja antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

6 §

Kirkolliset juhlapäivät

Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäin- päivä.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako

Hallinnollinen jako ja kielisäännökset

1 §

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Seurakuntajako noudattaa kuntajakoa siten, että seurakunnan tai seurakuntayhtymän alue muodostuu yhden tai useamman kunnan alueesta.

Samalla alueella voi olla kielen perusteella useita seurakuntia. Saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä.

2 §

Seurakunnan jäsenet

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka taikka väestökirjanpitokunta. Kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Kirkkohallitus voi antaa määräyksiä siitä, milloin kirkon jäsen voi olla kotikuntansa alueella olevan muun seurakunnan jäsen.

Jäsenet, joilla on väestökirjanpitokunta Suomessa, ovat seurakunnan poissa olevia jäseniä. Muut jäsenet ovat seurakunnan läsnä olevia jäseniä.

3 §

Hiippakunta

Seurakunta kuuluu hiippakuntaan, jolla on määrätty alue.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

4 §

Hiippakuntajaosta päättäminen

Kirkolliskokous päättää hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen rajojen muuttamisesta.

Kirkkohallitus päättää:

1) seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta;

2) seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yhdistetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai niistä muodostetaan seurakuntayhtymä, taikka seurakunta liittyy toisen hiippakunnan tuomiokapitulin toimivallan piiriin kuuluvaan seurakuntayhtymään.

5 §

Seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan

Seurakuntayhtymä kuuluu siihen hiippakuntaan, jonka alueella se sijaitsee. Jos seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, seurakuntayhtymä kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Jos seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on vuoden vaihteessa toimitettavan laskennan mukaan vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta, on yhteisen kirkkovaltuuston todettava tämä päätöksellään. Seurakuntayhtymä siirtyy enemmistön kielen mukaiseen hiippakuntaan seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Yhteisen kirkkovaltuuston on lähetettävä päätös tiedoksi tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle.

6 §

Seurakunnan kieli

Seurakunta on suomenkielinen, ruotsinkielinen tai kaksikielinen, jollei seurakunnan kielestä tai siihen liittyvistä muista jäsenyysedellytyksistä seurakuntaa perustettaessa tai muutoin erikseen muuta määrätä. Seurakunta on kaksikielinen, kun seurakunnan läsnä olevien jäsenten suomenkielinen tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (423/2003) säännösten mukaan olisi kaksikielinen. Jos samalla alueella on kielen perusteella useita seurakuntia, ne ovat aina yksikielisiä.

Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat ruotsinkielisiä. Kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvat seurakunnat ovat kaksikielisiä siten, että niissä noudatetaan, mitä saamen kielestä tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Kirkkohallitus määrää joka viides vuosi seurakunnassa edellisen kalenterivuoden lopussa läsnä olleiden jäsenten kielellisen jakauman perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä. Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston esityksestä kirkkohallitus voi määrätä seurakunnan kaksikieliseksi seuraavaksi viisivuotiskaudeksi, vaikka seurakunta olisi 1 momentin perusteella yksikielinen.

7 §

Seurakuntayhtymän kieli

Seurakuntayhtymä on yksikielinen, jos siihen kuuluu ainoastaan saman kielisiä seurakuntia, ja kaksikielinen, jos siihen kuuluu erikielisiä seurakuntia tai vähintään yksi kaksikielinen seurakunta. Seurakuntayhtymän enemmistön kieli määräytyy siihen kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kielen mukaan.

8 §

Kirkon keskushallinnon ja hiippakunnan viranomaisten kieli

Kirkolliskokous, piispainkokous ja kirkkohallitus ovat kaksikielisiä viranomaisia.

Hiippakunnan viranomaiset ovat yksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vain yksikielisiä seurakuntia, ja kaksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vähintään yksi kaksikielinen seurakunta tai seurakuntayhtymä.

Kaksikielinen tuomiokapituli voi toimia seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellä, kun se hoitaa yksikielisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoon liittyviä tehtäviä.

9 §

Kirkon viranomaisessa noudatettavat kielisäännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kirkon viranomaisessa sovelletaan kielilain säännöksiä:

- 1) oikeudesta käyttää suomen ja ruotsin kieltä viranomaisessa;
- 2) asian käsittelykielestä viranomaisessa;
- 3) toimituskirjan ja muun asiakirjan kielestä;
- 4) kielellisten oikeuksien turvaamisesta;
- 5) viranomaisen työkielestä;
- 6) yleisessä tiedottamisessa käytettävästä kielestä;
- 7) kielellisten oikeuksien edistämisestä.

Hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisesta. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään kunnallisesta viranomaisesta.

Ahvenanmaan maakunnan alueella sovelletaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) kielisäännöksiä. Lisäksi jokaisella, jonka oma kieli on suomi, on oikeus käyttää suomen kieltä ja tulla kuulluksi suomen kielellä maakunnassa toimivan seurakunnan aloitteesta vireille tulevassa asiassa, joka välittömästi kohdistuu hänen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee seurakunnan hänelle asettamaa velvoitetta.

Mitä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään valtion viranomaisesta, koskee Oulun hiippakunnan tuomiokapitulia ja hiippakuntavaltuustoa, ja mitä kunnan viranomaisesta, koskee saamelaisten kotiseutualueella kokonaan tai osittain olevaa seurakuntaa.

10 §

Toiminnassa käytettävä kieli

Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa on tarpeen mukaan järjestettävä sekä suomen että ruotsin kielellä ja saamelaisten kotiseutualueella myös saamen kielellä. Jumalanpalveluksessa ja kirkollisessa toimituksessa voidaan käyttää muutakin kieltä.

Kirkon jäsenenä on oikeus saada häntä koskevat kirkolliset toimitukset omalla kielellään suomeksi tai ruotsiksi tai saamelaisten kotiseutualueella saameksi.

Seurakuntajaon muuttaminen

11 §

Seurakuntajaon muuttaminen

Seurakuntajaon muuttamisella tarkoitetaan, että:

- 1) seurakunta lakkaa sen liittyessä toiseen seurakuntaan;
 - 2) seurakunnat lakkaavat niiden yhdistyessä uudeksi seurakunnaksi;
 - 3) seurakunnan alue jaetaan kahden tai useamman seurakunnan kesken siten, että jaettava seurakunta lakkaa;
 - 4) osa seurakunnan alueesta siirretään toiseen seurakuntaan;
 - 5) perustetaan uusi seurakunta; tai
 - 6) seurakunta lakkautetaan.
- Seurakuntajaon muuttamisesta päättää kirkkohallitus.

12 §

Seurakunnan nimen muuttaminen

Seurakunnan nimi voidaan muuttaa seurakuntajaon muuttamisessa sovellettavaa menettelyä noudattaen.

13 §

Seurakuntajaon muuttamisen edellytykset

Seurakuntajako voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien tai seurakuntayhtymän toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Seurakuntajako voidaan muuttaa vain erityisen painavasta syystä, jos muutoksesta aiheutuu, että seurakunnan enemmistön kieli muuttuu vähemmistön kieleksi.

14 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa. Jos seurakuntajaon muutostarve johtuu kuntajaon muutoksesta tai koskee muuta kuin suomenkielistä, ruotsinkielistä tai kaksikielistä seurakuntaa, asian voi panna vireille myös kirkkohallitus.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta noudattaen, mitä julkisista kuulutuksista 10 luvun 28 §:ssä ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.

Jos kirkkohallitus päättää seurakunnan osan siirtämisestä toiseen seurakuntaan valtioneuvoston tai ministeriön kuntarakennelain (1698/2009) 19 §:n ja 21 §:n 1 tai 2 momentin nojalla tekemää päätöstä vastaavasti, tämän pykälän 2 ja 3 momenttia ei sovelleta.

15 §

Omaisuuksien siirtyminen

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, myös sen omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset siirtyvät. Jos seurakunnat tulevat kuulumaan seurakuntayhtymään, omaisuuden jakoa koskevat määräykset otetaan seurakuntayhtymän perussääntöön.

Jos seurakuntia jakamalla perustetaan uusi seurakunta tai jos seurakuntajaon muutos vaikuttaa huomattavasti seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriin, seurakuntien omaisuus jaetaan seurakuntien kesken. Jakoperusteista säädetään kirkkojärjestyksessä.

Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.

16 §

Järjestelytoimikunta

Kun kirkkohallitus on päättänyt seurakuntajaon muuttamisesta, jolla perustetaan uusi seurakunta tai jolla seurakuntia yhdistetään, tuomiokapitulin on viipymättä asetettava järjestelytoimikunta, joka toimii siihen saakka, kun seurakunnalla on kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto.

Järjestelytoimikunnan tehtävänä on edustaa uutta tai laajentuvaa seurakuntaa sekä huolehtia sen hallinnon järjestämisestä. Järjestelytoimikunta päättää seurakunnan tuloveroprosentista ja muista seurakunnan toiminnasta aiheutuviin välttämättömistä ja kiireellisistä toimenpiteistä.

Järjestelytoimikuntaan sovelletaan muutoin, mitä kirkkoneuvostosta tai seurakuntaneuvostosta säädetään.

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunta

1 §

Seurakunnan tehtävä

Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä ja muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

2 §

Seurakunnan itsehallinto

Seurakunta hoitaa tehtävänsä, hallintonsa ja omaisuutensa tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä erikseen annettujen säädösten mukaan.

Seurakunnat voivat hoitaa asioitaan ja omaisuuttaan myös seurakuntayhtymänä.

3 §

Seurakunnan jäsenen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä aloiteoikeus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus osallistua seurakunnan toimintaan ja vaikuttaa seurakunnan päätöksentekoon. Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston on pidettävä huolta monipuolisista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Seurakunnan jäsenille on sopivin tavoin annettava riittävät tiedot yleistä mielenkiintoa herättävistä vireillä olevista seurakunnan ja seurakuntayhtymän asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä ja tehdyistä ratkaisuista. Seurakunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voidaan edistää erityisesti järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia ja selvittämällä seurakunnan jäsenten mielipiteitä ennen päätöksentekoa.

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloite seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa ja hallintoa koskevassa asiassa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin seurakunta on ryhtynyt aloitteen johdosta.

4 §

Seurakunnan toimielimet

Seurakunnan hallintoa hoitavat kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto ja niiden jaostot, johtokunnat sekä seurakunnan viranhaltijat.

Kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston jaostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta tai seurakuntaneuvostosta säädetään.

5 §

Kirkkovaltuuston tehtävä ja toimikausi

Kirkkovaltuusto käyttää seurakunnan päätösvaltaa, jollei toisin säädetä tai määrätä. Kirkkovaltuuston toimikausi on neljä kalenterivuotta.

6 §

Kirkkovaltuuston päätösvaltan siirtäminen

Kirkkovaltuusto voi siirtää päätösvaltaa kirkkoneuvostolle tai sen jaostolle, johtokunnalle, viranhaltijalle ja kirkkoneuvoston varapuheenjohtajalle. Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos:

1) kirkkovaltuuston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen määräysten tai muun lain mukaan;

2) päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistö.

Kirkkovaltuusto ei voi siirtää kirkkoneuvostolle kuuluvaa päätösvaltaa jaostolle, johtokunnalle, viranhaltijalle tai kirkkoneuvoston varapuheenjohtajalle, jos:

1) kirkkoneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen määräysten tai muun lain mukaan;

2) asia koskee esityksen tekemistä kirkkovaltuustolle;

3) asia koskee kirkkovaltuuston tekemän päätöksen täytäntöönpanoa;

4) asian käsittelemistä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisena asian merkityksen vuoksi.

7 §

Hallinto- ja johtosääntö

Kirkkovaltuusto määrää päätösvaltan siirrosta hallinto- tai johtosäännössä.

Kirkkovaltuusto hyväksyy seurakunnan hallintosäännön. Hallintosääntö sisältää tarpeelliset määräykset:

1) seurakunnan hallinnon järjestämisestä ja toimielimistä;

2) päätösvaltan siirtämisestä toimielimelle ja johtaville viranhaltijoille;

3) toimielinten päätöksentekotavoista ja hallintomenettelyistä;

4) toimielinten kokousmenettelyistä.

8 §

Seurakunnan osa-alueen hallinto

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi järjestää seurakunnan osa-alueita koskevaa hallintoa turvatakseen seurakunnan tehtävän toteutumisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetetun toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan alueella asuvien seurakunnan jäsenten esityksestä ja että toimielimen jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella alueella.

9 §

Kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Kirkkoneuvoston on valmistettava kirkkovaltuuston käsiteltäväksi tulevasta asiasta päätösehdotus, jollei asia koske kirkkovaltuuston toiminnan sisäistä järjestelyä.

Kirkkovaltuuston päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmasosaa läsnä olevista ja enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä sitä kannattaa asiassa, joka koskee:

- 1) kirkollisen rakennuksen, kappelin, seurakuntatalon, seurakunnan virastotalon taikka leiri- tai kurssikeskuksen rakentamista tai hankkimista;
- 2) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista, sen käyttötarkoituksen muuttamista taikka muun kuin kirkollisen rakennuksen muuttamista kirkolliseksi rakennukseksi;
- 3) hautausmaan perustamista tai laajentamista;
- 4) kiinteän omaisuuden luovuttamista;
- 5) uuden viran perustamista.

10 §

Kirkkoneuvoston tehtävät

Kirkkoneuvosto, jollei toisin säädetä tai määrätä:

- 1) johtaa yleisesti seurakunnan toimintaa;
- 2) valvoo seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa;
- 3) johtaa seurakunnan hallintoa ja viestintää sekä seurakunnan talouden ja omaisuuden hoitoa;
- 4) tekee seurakunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

11 §

Kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Kirkkoneuvosto ei saa panna kirkkovaltuuston päätöstä täytäntöön, jos se on tehty virheellisessä järjestyksessä, kirkkovaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen. Asia on viipymättä saatettava kirkkovaltuuston uudelleen käsiteltäväksi.

Seurakuntayhtymä ja seurakuntien yhteistoiminta

12 §

Seurakuntayhtymän perussääntö ja omaisuusluettelo

Seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään seurakuntayhtymän toimivaltaan siirrettävät tehtävät ja annetaan tarpeelliset määräykset seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toimivallan jakautumisesta.

Seurakuntayhtymään liittyvien seurakuntien ja seurakuntayhtymien varat ja velvoitteet siirtyvät seurakuntayhtymälle. Siirtyvän omaisuuden saantokirjana on siitä laadittu perussääntöön liitettävä luettelo.

Perussäännössä voidaan määrätä, että siinä mainittu seurakunnan omaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa taikka että seurakunta vastaa siinä mainitusta velvoitteesta.

13 §

Päätös seurakuntayhtymän perustamisesta ja perussäännön muuttamisesta

Kirkkohallitus päättää seurakuntayhtymän perustamisesta hyväksymällä seurakuntayhtymän perussäännön ja luettelon sille siirtyvästä omaisuudesta. Kirkkohallitus päättää myös seurakuntayhtymän alueen muutoksesta hyväksymällä perussäännön muutoksen. Kirkkohallituksen on ennen päätöksen tekemistä varattava tuomiokapitulille tilaisuus antaa asiasta lausunto. Jos seurakuntayhtymän perustaminen tai sen alueen muuttaminen ei liity kuntajaon muutokseen, päätöksessä on otettava huomioon 2 luvun 13 §:ssä säädetyt seurakuntajaon muuttamisen edellytykset.

Kirkkohallitus ei saa ilman erityistä syytä poiketa seurakuntien ja seurakuntayhtymien omaisuuden siirtoa koskevasta sopimuksesta.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta perussäännön muutoksesta. Perussäännön muutos on tehtävä 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla määräenemmistöllä, jos muutos koskee:

- 1) verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken;
- 2) omaisuuden siirtämistä seurakuntien ja seurakuntayhtymien välillä;
- 3) viran perustamista ja lakkauttamista koskevan päätösvallan siirtämistä seurakuntayhtymän ja seurakuntien välillä.

14 §

Seurakuntayhtymän purkaminen tai lakkaaminen

Seurakuntayhtymä voidaan purkaa, jos se muodostuu kahden tai useamman kunnan alueella olevista seurakunnista. Purkamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Päätöksessä on määrättävä omaisuuden ja velvoitteiden siirtymisestä seurakunnille tai seurakuntayhtymille.

Seurakuntayhtymä lakkaa, kun seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat yhdistetään yhdeksi seurakunnaksi. Seurakuntayhtymän varat ja velvoitteet siirtyvät yhdistetylle seurakunnalle.

Jos kaksi tai useampia seurakuntayhtymiä tulee kuntajaon muuttuessa saman kunnan alueelle, muodostettavan seurakuntayhtymän perussäännössä on määrättävä, mikä tai mitkä seurakuntayhtymät lakkaavat.

Jos seurakuntayhtymän omaisuutta on jaettava perussäännön muuttamisen tai seurakuntayhtymän purkamisen johdosta eikä jaosta päästä sopimukseen, jakoon sovelletaan seurakuntajaon yhteydessä tapahtuvasta omaisuuden jaosta annettuja säännöksiä.

15 §

Seurakuntayhtymän tehtävät

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien:

- 1) kirkollisverotusta sekä kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken;
- 2) kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon suoritettavia maksuja sekä muuta talouden ja omaisuuden hoitoa;
- 3) jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä seurakuntayhtymän toiminnassa 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 4) seuraavia henkilöstöhallintoa koskevia asioita, jollei tästä laista muuta johdu:
 - a) palkan ja työnantajasuoritusten maksamista, työnantajailmoitusten tekemistä ja palkkakirjanpitoa;
 - b) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistusta koskevien esitysten tekemistä kirkon työmarkkinalaitokselle;
 - c) luottamusmiestoimintaa, työsuojelua, työterveyshuoltoa sekä työnantajan ja työntekijän välistä yhteistoimintaa;
- 5) arkistointia.

Seurakuntayhtymä päättää seurakunnan kirkkovaltuuston päätettäväksi säädetyistä muusta asiasta, jollei päätösvaltaa ole siirretty seurakunnalle perussäännössä tai 16 §:n nojalla.

Seurakuntayhtymälle voidaan siirtää perussäännössä toimivaltaa myös muissa hallintoon ja talouteen liittyvissä asioissa sekä siinä mainituissa seurakunnalliseen toimintaan liittyvissä tehtävissä ja työmuodoissa.

16 §

Seurakuntayhtymän toimielimet ja päätösvalta

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, seurakuntayhtymän johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat.

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto. Se voi siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja seurakuntayhtymän johtokunnalle sekä päätöksellään seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei saa siirtää 6 §:ssä eikä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan kuitenkin siirtää päätösvaltaa 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

Yhteinen kirkkoneuvosto johtaa 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua seurakuntayhtymän toimintaa. Yhteisen kirkkoneuvoston päätösvallan siirtämiseen sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston päätösvallan siirtämisestä säädetään.

17 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon sovelletaan, mitä 9 §:ssä säädetään. Määräenemmistö vaaditaan myös, kun päätös koskee perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

18 §

Seurakuntaneuvosto

Seurakuntayhtymään kuuluvalla seurakunnalla on seurakuntaneuvosto, joka käyttää seurakunnan päätösvaltaa ja hoitaa ne kirkkoneuvoston tehtävät, jotka eivät kuulu yhteiselle kirkkoneuvostolle, sekä muut sille määrätyt tehtävät. Seurakuntaneuvostossa voi olla jaostoja, joihin sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston jaostosta säädetään.

Seurakuntaneuvosto hyväksyy seurakunnan 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun hallintosäännön. Seurakuntaneuvosto voi hallintosäännössä siirtää päätösvaltaansa asettamalleen johtokunnalle, seurakunnan johtavalle viranhaltijalle ja seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajalle taikka johtosäännössä seurakunnan viranhaltijalle.

Seurakuntaneuvosto päättää seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa osoitettujen varojen käytöstä ja seurakunnan omaisuudesta.

19 §

Toimielimiin sovellettavat säännökset

Yhteiseen kirkkovaltuustoon, yhteiseen kirkkoneuvostoon ja seurakuntayhtymän johtokuntaan sekä asioiden käsittelyyn niissä sovelletaan, mitä vastaavista seurakunnan toimielimistä ja asioiden käsittelystä niissä säädetään.

Seurakuntaneuvostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta säädetään. Seurakuntaneuvoston käsitellessä sille perussäännössä siirrettyä yhteisen kirkkovaltuuston toimivaltaan kuuluvaa asiaa sen käsittelyyn sovelletaan, mitä kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytyksistä 9 §:n 2 momentissa sekä 21 ja 27 §:ssä säädetään.

20 §

Sopimukset seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken tai kunnan tai muun julkisyhteisön kanssa

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta tai tehtävän hoitamisesta toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi sopimuksen perusteella huolehtia kunnalle tai muulle julkisyhteisölle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää varten perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtokunta, voidaan sopia, että toinen sopijapuoli saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.

Kirkolliset rakennukset ja seurakunnan kiinteistöt

21 §

Kirkollinen rakennus ja lupamenettely

Kirkollinen rakennus on kirkko, kellotapuli, siunaus- ja hautakappeli sekä hautausmaalla oleva niihin rinnastettava rakennus.

Kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan sovelletaan, mitä kirkollisesta rakennuksesta säädetään.

Kirkkovaltuuston on haettava kirkkohallituksen lupa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä, jos asia koskee:

- 1) uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista tai hankkimista;
- 2) muun kuin kirkollisen rakennuksen muuttamista kirkoksi tai siunauskappeliksi;

3) suojellun kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka sen käyttötarkoituksen muuttamista;

4) luopumista kirkon käytöstä.

Kirkkohallitus voi liittää lupaa koskevaan päätökseen ehtoja, jotka koskevat rakennuksen ulko- ja sisäasua, rakennustapaa, materiaaleja sekä rakennus- tai korjausmenetelmiä. Kirkkohallituksen on otettava huomioon 22 §:n 1 momentin mukaiset kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteet, kun se käsittelee lupaa suojellun kirkollisen rakennuksen olennaiseen muuttamiseen tai purkamiseen taikka sen käyttötarkoituksen muuttamiseen.

22 §

Kirkollisen rakennuksen suojelu

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia kirkollisen rakennuksen ominaisuutta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä.

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on lain nojalla suojeltu. Kirkkohallitus voi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättää suojelusta omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.

23 §

Lausunnot

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän on ennen kirkollista rakennusta koskevan päätöksen tekemistä tai 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun luvan hakemista kirkkohallitukselta varattava Museovirastolle tilaisuus antaa lausunto suunnitelmasta, joka koskee suojellun tai vähintään 50 vuotta sitten käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka käyttötarkoituksen muuttamista.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän on lisäksi ennen edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä tai kirkkohallituksen luvan hakemista varattava Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenanmaalla, tai saamelaiskäräjille, jos rakennus sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella.

Kirkkohallituksen on ennen 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä varattava tuomiokapitulille tilaisuus antaa asiasta lausunto.

Museovirasto voi antaa ohjeita suojeltua kirkollista rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.

24 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun lakkaaminen

Kirkkohallitus voi päättää kirkollisen rakennuksen suojelun lakkaamisesta, jos:

- 1) rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen;
- 2) seurakunnalla on useita kirkollisia rakennuksia eikä sillä ole tarvetta toiminnassaan enää käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta;
- 3) rakennuksen suojeleminen ei ole muusta erityisestä syystä enää perusteltua.

Kirkkohallituksen on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle ja lisäksi 23 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai saamelaiskäräjille tilaisuus antaa asiassa lausunto.

Kirkkohallituksen päätöksestä tulee viipymättä ilmoittaa asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä kirkollisen rakennuksen sijaintikunnalle.

25 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun valvonta

Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Kirkkohallitus voi kieltää kirkollisessa rakennuksessa tehtävän muutos- tai korjaustyön, jos:

- 1) siihen ei ole saatu 21 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa;
- 2) on tehty aloite kyseisen rakennuksen suojelemiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua kieltoa koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

26 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun kustannukset

Seurakuntaa, joka ei voi toiminnassaan käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakunta voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen.

27 §

Kiinteän omaisuuden luovuttaminen

Seurakunta voi myydä, vaihtaa tai muuten luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi kiinteää omaisuuttaan tarjouskilpailulla. Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.

Jos seurakunta luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi kiinteää omaisuuttaan ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman asiantuntijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.

Hautustoimi

28 §

Hautausmaan perustaminen ja lakkauttaminen

Kirkkovaltuusto päättää hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta.

29 §

Hautaoikeus

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän velvollisuudesta osoittaa hautasija vainajalle säädetään hautaustoimilaissa (457/2003). Kirkkoneuvosto voi päättää, että seurakunnan hautausmaahan saadaan haudata muukin kuin hautaustoimilaissa siihen oikeutettu vainaja.

Seurakunta luovuttaa hautaoikeuden kuolemantapauksen yhteydessä. Samalla hautaoikeus voidaan luovuttaa myös vainajan omaisille. Kirkkoneuvosto voi erityisestä syystä päättää hautaoikeuden luovuttamisesta muulloinkin.

Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa hautaoikeuden vain seurakunnalle.

30 §

Hautaoikeuden voimassaoloaika

Hautaoikeus luovutetaan enintään 50 vuoden määräajaksi. Määräaika lasketaan haudan luovuttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Hautaoikeuden voimassaoloaika päättyy aikaisintaan sen kalenterivuoden lopussa, jona viimeisestä hautauksesta on kulunut 15 vuotta, ei kuitenkaan ennen kuin hautaa voidaan käyttää uudelleen.

Hautaoikeuden voimassaoloaika voidaan oikeudenhaltijan hakemuksesta jatkaa, jollei siitä aiheudu häiriötä hautausmaan tarkoituksenmukaiselle järjestelylle tai hoidolle. Hautaoikeus on voimassa vain niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana.

Hautaoikeus lakkaa ilman irtisanomista.

31 §

Hautaoikeuden haltija

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita hautaan voidaan haudata, ja käyttää puhevaltaa hautaa koskevissa asioissa hautaustoimilaissa sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetyllä tai määrättyllä tavalla.

Hautaa luovutettaessa sovitaan hautaoikeuden haltijasta. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä sopimusta ei voida olosuhteiden muuttumisen johdosta noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi tulee vainajan leski tai, jos leskeä ei ole, ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Näiden on valittava hautaoikeuden haltija edustamaan heitä hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on ilmoitettava hautaustoimesta vastaavalle seurakunnan viranomaiselle.

Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät ole sopineet hautaoikeuden uudesta haltijasta, kirkkoneuvosto voi määrätä hautaoikeuden haltijan. Kirkkoneuvosto voi antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille, joka on huolehtinut haudan hoidosta.

32 §

Hautaamisjärjestys

Hautaa luovutettaessa sovitaan siitä, keitä hautaan voidaan haudata. Jos sopimusta ei ole tehty 31 §:n 2 momentin mukaisesti, hautaan voidaan ensisijaisesti haudata vainaja, jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puoliso sekä lisäksi kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takenevässä polvessa oleva sukulainen ja tämän puoliso. Jos tällaista sukulaista ei ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hautaan saadaan haudata vainajan sisar

ja veli sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden adoptio- ja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puoliset.

Hautaustoimesta vastaava seurakunnan viranomainen voi hautaoikeuden haltijan suostumuksella antaa luvan haudata hautaan muunkin vainajan.

33 §

Haudan hoito

Hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että hautaa hoidetaan hautausmaan arvon mukaisesti. Kirkkovaltuusto voi kuitenkin päättää, että seurakunnan kustannuksella huolehditaan hautausmaalla tai sen osalla olevien hautojen perushoidosta. Kirkkovaltuusto voi päättää, että seurakunta vastaa haudan hoidosta, jos vainajan muiston vaalimista pidetään seurakunnan kannalta tärkeänä.

Seurakunta voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakunta ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisten hautojen hoitoon.

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu. Päätöksen tiedoksi antamisesta säädetään 10 luvun 26 §:ssä.

34 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Kirkkoneuvosto ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta ja hänen velvollisuuksistaan, siitä keitä hautaan voidaan haudata, hautamuistomerkitä sekä muusta hautaamisesta koskevasta asiasta, jollei hautaustoimilaissa toisin säädetä.

35 §

Hautaustoimen ohjesääntö, hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Kirkkovaltuusto hyväksyy hautaustoimen ohjesäännön, hautausmaakohtaisen hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman. Hautaustoimen ohjesäännössä määrätään:

- 1) haudoista;
- 2) hautakirjanpidosta;
- 3) haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista;
- 4) hautamuistomerkkien hyväksymisestä;
- 5) hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

36 §

Hautaustoimen maksut

Hautasijan luovuttamisesta ja hautaamiseen liittyvistä palveluista tulee periä maksut, joiden määräämisessä otetaan huomioon seurakunnalle palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Hautaustoimessa perittäviin maksuihin sovelletaan lisäksi hautaustoimilain 6 §:ää.

Kirkkovaltuusto päättää haudoista perittävistä maksuista.

37 §

Avopuolison asema

Mitä tämän lain hautaustoimea koskevissa säännöksissä säädetään puolisoista tai leskeistä, koskee myös kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyttä henkilöä.

4 luku

Hiippakunta

1 §

Hiippakunta

Hiippakunta huolehtii itse toiminnastaan ja hoitaa talouttaan tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen säännösten mukaan.

2 §

Hiippakunnan toimielimet

Hiippakunnan hallintoa hoitavat piispa, hiippakuntavaltuusto, tuomiokapituli, johtokunnat ja tuomiokapitulin viranhaltijat.

3 §

Piispa

Piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa ja toimintaa sekä valvoo seurakuntia ja pappeja. Arkkhiippakunnassa on arkkipiispa ja piispa, joiden vastuualueiden ja tehtävien jaosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

4 §

Hiippakuntavaltuusto

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on tukea ja edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa.

Hiippakuntavaltuuston toimikausi alkaa 9 luvun 12 §:ssä tarkoitettua hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalia seuraavan toukokuun 1 päivänä ja kestää neljä vuotta.

Hiippakuntavaltuusto voi asettaa toimikaudekseen tuomiokapitulin alaisia johtokuntia, joiden tehtävät määrätään hiippakuntavaltuuston antamissa johtosäännöissä.

5 §

Aloite hiippakuntavaltuustolle

Aloitteen hiippakuntavaltuustolle voi tehdä:

- 1) hiippakuntavaltuuston jäsen;

- 2) tuomiokapituli;
- 3) kirkkoneuvosto;
- 4) yhteinen kirkkoneuvosto;
- 5) seurakuntaneuvosto;
- 6) vähintään kymmenen hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan seurakuntavaaleissa äänioikeutettua jäsentä (*jäsenaloite*).

Kaikkien jäsenaloitteen tekijöiden on allekirjoitettava aloite omakätisesti ja merkittävä allekirjoituksensa yhteyteen selvästi nimensä ja syntymäaikansa sekä se seurakunta, jossa hänellä on äänioikeus. Aloiteasiakirjassa on lisäksi mainittava lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Aloitteen tekijälle on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin hiippakuntavaltuusto on ryhtynyt aloitteen johdosta.

6 §

Tuomiokapituli

Tuomiokapitulin tehtävänä on:

- 1) hoitaa hiippakunnallista toimintaa, hallintoa ja taloutta;
- 2) edustaa kirkkoa hiippakunnan asioissa ja käyttää hiippakunnan asioissa puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tehdä hiippakuntaa koskevat sopimukset ja muut oikeustoimet;
- 3) valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja viranhaltijoiden ja työntekijöiden sekä muun papiston tehtävien hoitoa;
- 4) päättää seuraavista papin ja lehtorin virkasuhdetta koskevista asioista evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetussa laissa tai kirkkojärjestyksessä säädetyllä tavalla:
 - a) viranhoitomääräyksen antamisesta ja kielitaitoa koskevan erivapauden myöntämisestä;
 - b) viran haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta, uudesta hakuajasta tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä sekä koeajan määrittämisestä seurakunnan seurakuntapastorin virkasuhteessa;
 - c) virantoimituksesta pidättämisestä, lomautukseen liittyvästä lausunnon antamisesta, virkasuhteen irtisanomisesta tai sen purkamisesta;
 - d) sivutoimiluvan myöntämisestä;
 - e) kirkkoherran viran lakkauttamisesta sekä kirkkoherran viran ja, jos seurakunnat eivät ole tehneet sopimusta muun papin sijoittamisesta ennen kirkkohallituksen päätöstä, pappien sijoittamisesta seurakuntajaon muutoksen yhteydessä;
- 5) päättää muiden kuin kohdassa 4 tarkoitettujen viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta, jollei päätöstä ole tehty ennen seurakuntajaon muuttamista koskevan päätöksen voimaantuloa, kun seurakunnasta osa on liitetty toiseen seurakuntaan tai uusi seurakunta on perustettu jakamalla seurakunta tai seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin;
- 6) hoitaa muut kuin 1—5 kohdassa tarkoitetut tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä sille säädetyt tehtävät sekä ne hiippakunnalliset tehtävät, jotka eivät kuulu muulle hiippakunnan viranomaiselle.

Tuomiokapitulin on ennen 1 momentin 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua virantoimituksesta pidättämistä, virkasuhteen irtisanomista tai sen purkamista varattava seurakunnan kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jollei päätöstä tehdä seurakunnan tai seurakuntayhtymän esityksestä.

Tuomiokapitulin on käsiteltävä virkasuhteen purkamista koskeva asia kiireellisenä. Koeaikaa koskeva virkasuhteen purkaminen voidaan päättää koeajan päättymistä seuraavassa tuomiokapitulin istunnossa, jos seurakunta tai seurakuntayhtymä on pannut asian tuomiokapitulissa viireille koeaikana. Tuomiokapituli voi päättää papin tai lehtorin virkasuhteen purkamisesta evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 56 §:ssä säädetyt määräajan päättymistä

seuraavassa tuomiokapitulin istunnossa, jos asia on seurakunnan esityksestä pantu mainitussa pykälässä säädetyn määräajan aikana tuomiokapitulissa vireille.

Päätöksen 1 momentin 4 kohdan e alakohdassa ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa tekee se tuomiokapituli, jonka hiippakuntaan seurakunta tulee kuulumaan. Jos seurakunta jakautuu niin, että osa siitä tulee kuulumaan toiseen hiippakuntaan, päätöksen tekee se tuomiokapituli, jonka hiippakuntaan alue kuului ennen jakautumista. Tuomiokapituli antaa sijoitetulle papille viranhoidomääräyksen.

7 §

Tuomiokapitulin päätösvaltan siirtäminen

Tuomiokapitulin päätösvaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle.

Päätösvaltaa ei saa kuitenkaan siirtää, jos asia koskee:

- 1) pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymistä;
- 2) virka- tai työsopimussuhteen täyttämistä yli kuuden kuukauden ajaksi tai virka- tai työsopimussuhteen päättämistä;
- 3) hiippakuntavaltuustolle tehtävää esitystä;
- 4) oikaisuvaatimusta;
- 5) asiaa, joka on käsiteltävä täysilukuisessa tuomiokapitulissa.

5 luku

Keskushallinto

1 §

Kirkolliskokouksen kokoonpano ja toimikausi

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat:

- 1) hiippakuntien piispat;
- 2) kenttäpiispa;
- 3) 96 valittua edustajaa, joista 32 pappia ja 64 maallikkoa;
- 4) saamelaiskäräjien valitsema saamelaisten edustaja;
- 5) valtioneuvoston määräämä edustaja.

Edustajien tulee olla kirkon jäseniä. Yksi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista maallikkoedustajista tulee valita Ahvenanmaan seurakunnista.

Tuomiokapituli määrää keskuudestaan piispan tilalle pappisjäsenen, jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jollei arkkipiispa eikä piispa osallistu kirkolliskokoukseen.

Kirkolliskokouksen toimikausi alkaa 9 luvun 12 §:ssä tarkoitettua kirkolliskokousedustajien vaalia seuraavan toukokuun 1 päivänä ja kestää neljä vuotta.

2 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokous käsittelee asioita, jotka koskevat kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja ja kirkkokäsikirja;
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta ja 1 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua kirkkoa koskevasta muusta lainsäädännöstä sekä hyväksyä kirkkojärjestys;
- 4) antaa lausuntoja ja tehdä esityksiä valtioneuvostolle kirkon ja valtion suhdetta koskevissa merkittävässä kysymyksissä;
- 5) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;
- 6) päättää kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 7) hyväksyä kirkon keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä talousarviot ja päättää:
 - a) seurakuntien vuosittaisista maksuista kirkon keskusrahastoon;
 - b) perusteista, joiden mukaan valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitettu rahoitus jaetaan seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle;
- 8) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;
- 9) käsitellä ne muut kuin 1—8 kohdassa tarkoitettut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä säädetään.

3 §

Esitykset ja aloitteet kirkolliskokoukselle

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle.

4 §

Kirkolliskokouksessa määränemmistöllä tehtävät päätökset

Valiokunnan ehdotus, joka on tullut kirkolliskokouksen täysistunnossa ensimmäisessä käsittelyssä kaikilta kohdiltaan hyväksytyksi, on otettava eri täysistunnossa kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, jos asia koskee:

- 1) raamatunkäännöstä, kristinoppia, virsikirjaa tai kirkkokäsikirjaa;
- 2) kirkon uskoa ja oppia koskevaa tai niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä.

Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

5 §

Piispainkokous

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat.

Piispainkokouksen tehtävänä on käsitellä kirkon uskoa, opetusta ja työtä koskevia asioita sekä antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä siten kuin siitä kirkkojärjestyksessä säädetään.

Piispainkokouksen jäsenellä, kirkolliskokouksella, tuomiokapitulilla ja kirkkohallituksella on oikeus tehdä aloitteita piispainkokoukselle.

6 §

Kirkkohallituksen kokoonpano ja toimikausi

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen valitsevat kaksi piispaa;
- 3) kirkolliskokouksen valitsevat kaksi pappia;
- 4) kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi jokaisesta hiippakunnasta.

Maallikkojäsenen tulee olla vaalikelpoinen kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

Kirkkohallituksen toimikausi on neljä vuotta.

7 §

Kirkkohallituksen tehtävä

Kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa sekä muut tehtävät, joista säädetään tässä tai muussa laissa tai kirkkojärjestyksessä tai jotka eivät kuulu muulle kirkon viranomaiselle.

Kirkkohallitus antaa tämän lain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä siten kuin siitä tässä tai muussa laissa ja kirkkojärjestyksessä erikseen säädetään.

Kirkkohallitus hoitaa kirkon suhteita valtioon ja muuhun yhteiskuntaan, valvoo kirkon etua ja antaa valtioneuvoston kirkolta pyytämät lausunnot, jollei 2 §:n 2 momentista muuta johdu.

Kirkkohallitus edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekee kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei 4 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdasta muuta johdu.

8 §

Kirkkohallituksen päätösvallan siirtäminen

Kirkkohallituksen virastokollegiolle, johtokunnalle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle voidaan antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta siten kuin siitä kirkkojärjestyksessä säädetään.

Virastokollegion jäseniä ovat kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja osastonjohtajat.

9 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti:

- 1) taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen;

2) hautaustoimesta, väestökirjanpidosta sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvistä tehtävistä seurakunnille ja seurakuntayhtymille aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen;

3) hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin;

4) kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon keskusrahaston kotipaikka on Helsinki.

10 §

Kirkon eläkerahasto

Kirkon eläkerahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja huolehtii sen tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään.

11 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon keskusrahastolle vuosittain:

1) enintään kymmenen prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen laskennallisesta kirkollisverosta (*perusmaksu*);

2) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvän maksun (*palvelumaksu*) niiden tehtävien hoitamisesta, joista säädetään kirkkojärjestyksen 5 luvun 13 §:n 5 kohdassa.

12 §

Maksujen viivästyseuraamukset

Edellä 11 §:ssä säädettyjen maksusuoritusten viivästyessä niille on maksettava kirkolliskokouksen määräämän korkoprosentin mukaista vuotuista viivästyskorkoa. Korkoprosentti saa olla enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen. Viitekoron muutos otetaan huomioon muutosta seuraavan kalenterivuoden alusta. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta vapauttaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän suorittamasta viivästyskorkoa kokonaan tai osittain.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän 11 §:n nojalla maksettavaksi määrätty maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

13 §

Keskusrahastoavustukset

Kirkon keskusrahastosta myönnetään seurakunnille ja seurakuntayhtymille verotulojen täydennystä ja harkinnanvaraista avustusta.

14 §

Eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin saadun rahoituksen jakaminen

Kirkon keskusrahasto jakaa valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa tarkoitettua vuosittaisen rahoituksen seurakunnille ja seurakuntayhtymille.

Kirkkohallituksella on oikeus käyttää kirkolliskokouksen päätöksen mukainen osa rahoituksesta niihin kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpitoon liittyviin kirkkohallituksen tehtäviin, joista säädetään laissa.

15 §

Kirkon keskusrahastoa koskevat tarkemmat säännökset

Kirkon keskusrahaston sekä muiden kirkkohallituksen ja hiippakuntien hallussa olevien rahastojen ja varojen tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015).

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kirkon keskusrahaston talouden hoidosta, maksujen maksamisesta kirkon keskusrahastolle sekä keskusrahastoavustuksista ja niiden hakemismenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

6 luku

Seurakunnan ja kirkon talous

1 §

Varojen käyttäminen

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän varoja saa käyttää ainoastaan niiden tehtävien toteuttamiseen. Kirkon keskusrahaston varoja saa käyttää ainoastaan kirkolle säädettyjen tehtävien toteuttamiseen.

2 §

Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenen tulee osallistua seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon tehtävien rahoittamiseen maksamalla kirkollisveroa. Kirkollisveron perusteista ja kirkollisverosta vapauttamisesta säädetään evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle annetussa laissa (1013/2012). Kirkollisverosta vapauttamisesta päättää kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto.

Kirkollisverolla katetaan se määrä, joka kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän talousarvion mukaan tarvitaan muiden tulojen lisäksi menojen suorittamiseen. Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää tuloveroprosentista 0,05 prosenttiyksikön tarkkuudella.

3 §

Tilivelvolliset

Tilivelvollinen on luottamushenkilö tai viranhaltija. Tilivelvollinen ei kuitenkaan ole kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston jäsen, kirkolliskokousedustaja eikä tilintarkastaja.

4 §

Taloussääntö ja taloutta koskevat muut säännökset

Taloushallinnon järjestämisestä määrätään tarkemmin kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai hiippakuntavaltuuston hyväksymässä taloussäännössä. Kirkkohallitus hyväksyy kirkon keskusrahaston taloussäännön.

Siltä osin kuin tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä ei toisin säädetä, seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon keskusrahaston kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastukseen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015).

5 §

Tilintarkastajan tehtävät

Tilintarkastajan on tarkastettava hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tilintarkastus on suoritettava viimeistään toukokuun loppuun mennessä sekä kirkon keskusrahaston tilintarkastus maaliskuun loppuun mennessä.

Tilintarkastajan on tarkastettava, että:

1) hallintoa on hoidettu laillisesti ja asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti;

2) tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja se antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista;

3) sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava havaitsemistaan epäkohdista kirkkoneuvostolle, yhteiselle kirkkoneuvostolle, tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle.

Tilintarkastuksesta on annettava kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskokoukselle kultakin tilikaudelta tarkastuskertomus. Tarkastuskertomuksessa on esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

6 §

Tilintarkastajan vastuu

Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädettyä tilintarkastajan tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

7 luku

Pappisvirka, papin ja lehtorin virka sekä eräitä virka- ja työsopimussuhteita koskevat säännökset

1 §

Pappisvirka, pappi ja lehtori

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pappisviralla* luterilaisten tunnustuskirjojen mukaista evankeliumin julistamiseksi ja sakramenttien jakamiseksi asetettua kirkon virkaa, johon kutsutaan ja johon vihitään pappisvihkimyksessä;

2) *papilla* henkilöä, joka kirkkojärjestyksen mukaisesti on joko vihitty pappisvirkaan tai jolle on myönnetty oikeus toimittaa pappisvirkaa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa;

3) *lehtorilla* henkilöä, jolle tuomiokapituli on hakemuksesta myöntänyt oikeuden toimia lehtorina ja joka tuomiokapitulin antaman viranhoidomääräyksen tai oikeutuksen perusteella toimii lehtorina seurakunnan, seurakuntayhtymän, laitoksen tai muun yhteisön palveluksessa;

4) *papin viralla* hallinnollisella päätöksellä perustettua seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaa, johon voidaan valita vain pappi.

2 §

Kelpoisuusvaatimukset eräisiin virka- ja työsopimussuhteisiin

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virka- tai työsopimussuhteeseen voidaan ottaa vain konfirmoitu kirkon jäsen, jos tehtävät liittyvät kirkon jumalanpalveluselämään, diakoniaan, kasvatukseen, opetukseen, sielunhoitoon tai edustamiseen. Muutoin kelpoisuusvaatimuksista säädetään evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetussa laissa.

Tuomiokapituli voi myöntää 1 momentissa tarkoitettua kelpoisuusvaatimuksesta erivapauden muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan papille, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen pappisviran vastavuoroisen hoitamisen edellytyksistä. Erivapaus voidaan myöntää toistaiseksi tai määräajaksi.

Papin virkaan voidaan antaa viranhoidomääräys vain papille ja lehtorin virkaan vain lehtorille.

3 §

Virka- ja työsopimussuhteen päättyminen viranhaltijan tai työntekijän erottua kirkosta

Jos viranhaltija tai työntekijä, joka on 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa virka- tai työsopimussuhteessa, eroaa kirkosta, virka- tai työsopimussuhde päättyy ilman irtisanomista. Irtisanovan viranomaisen on päätöksellään viipymättä todettava virka- tai työsopimussuhde päättyneeksi. Virka- tai työsopimussuhde katsotaan päättyneeksi sinä päivänä, kun irtisanova viranomainen on antanut virka- tai työsopimussuhteen päättymistä koskevan päätöksen tiedoksi viranhaltijalle tai työntekijälle.

Ennen kuin virka- tai työsopimussuhde todetaan päättyneeksi, viranhaltijalle tai työntekijälle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

4 §

Kirjallinen varoitus ja pappisvirasta pidättäminen

Tuomiokapituli voi antaa papille kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jos:

- 1) pappi ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa;
- 2) pappi toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla.

Tuomiokapituli voi pidättää papin pappisvirasta tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi, jos papin voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyneen:

- 1) virantoimituksessa virkarikokseen tai muuten menetelleen virantoimituksessa velvollisuuksiensa vastaisesti;
- 2) virantoimituksen ulkopuolella rikokseen ja asiassa ilmenneillä seikoilla voi olla vaikutusta hänen edellytyksiinsä hoitaa pappisvirkaa.

Ilmeinen virkarikos on ilmoitettava viipymättä poliisille.

Piispa voi pidättää papin väliaikaisesti pappisvirasta 2 momentissa tarkoitetulla perusteella enintään neljän viikon ajaksi. Piispan on viipymättä saatettava pappisvirasta pidättäminen tuomiokapitulin päätettäväksi.

Päätös pappisvirasta pidättämisestä voidaan panna täytäntöön heti.

5 §

Pappisvirasta eroaminen ja pappisviran menettäminen

Eron pappisvirasta myöntää tuomiokapituli hakemuksesta.

Tuomiokapituli määrää papin menettämään pappisvirkansa, jos:

- 1) pappi on eronnut kirkosta;
- 2) pappi ei ole 4 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella tehdyn pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

Tuomiokapituli voi määrätä papin menettämään pappisvirkansa, jos:

- 1) papin toiminta vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai velvollisuuksien laiminlyönti taikka käyttäytyminen osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina;
- 2) hänet on tuomittu rangaistukseen sellaisesta rikoksesta, joka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina.

6 §

Lehtorin viran velvollisuudet

Lehtorille, joka ei pysy kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli voi antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet lehtorin viran toimittamisesta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tuomiokapituli määrää lehtorin menettämään oikeutensa toimia lehtorina, jos lehtori on eronnut kirkosta tai jos lehtori ei ole 1 momentissa tarkoitetun lehtorin viran toimittamisesta pidättämisen kuluessa luopunut oikeudestaan toimia lehtorina tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

7 §

Poikkeus julkisesta hakumenettelystä

Evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua julkista hakumenettelyä ei sovelleta, kun tuomiokapituli antaa virkaan soveltuvalla papille viranhoitomääräyksen seurakunnan seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi tai kun tuomiokapituli määrää seurakunnan papin virkaan väliaikaisen hoitajan.

8 §

Papin viran ja lehtorin viran haltijan virkasuhteen päätyminen ilman irtisanomista

Papin viran tai lehtorin viran haltijan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisai-
kaa:

1) jos tuomiokapituli on 5 §:n perusteella myöntänyt papille eron pappisvirasta tai määrännyt hänet menettämään pappisviransa;

2) jos tuomiokapituli on 6 §:n perusteella määrännyt lehtorin menettämään oikeutensa toimia lehtorina.

9 §

Rippisalaisuus

Yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa papille uskottua asiaa ei saa ilmaista eikä myöskään sitä henkilöä, joka papille on uskoutunut.

Kun pappia kuullaan todistajana, hän ei saa ilmaista sitä, mitä yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa on hänelle uskottu.

Jos joku yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan törkeän rikoksen olevan hankkeilla, papin on kehoitettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen tulematta ilmi suoraan tai välillisesti.

Mitä 1—3 momentissa säädetään papista, koskee myös lehtoria.

8 luku

Henkilötietojen käsittely ja kirkonkirjojen pito

1 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 96/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, sekä tietosuojalaissa (1050/2018).

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

1) henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 11 ja 13 §:ää ja 3 lukua, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettua lakia (254/2015) sekä potilaan asemasta ja oikeudesta annetun lain (785/1992) 12 ja 13 §:ää;

2) kirkonkirjojen pitoon sovelletaan lisäksi uskontokuntien jäsenrekistereistä annettua lakia (614/1998) sekä väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia (661/2009);

3) oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan muutoin, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

2 §

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely

Seurakunta, seurakuntayhtymä, tuomiokapituli tai kirkkohallitus saa käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja vain, jos käsittely on käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

3 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat:

1) kirkon yhteinen jäsentietojärjestelmä (*jäsenrekisteri*);

2) manuaaliset kirkonkirjat.

Manuaalisia kirkonkirjoja ovat ennen vuotta 2005 pidetyt perhelehdet ja luettelot kastetuista, rippikoulun käyneistä ja konfirmoiduista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä. Manuaalisia kirkonkirjoja ovat myös ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat.

Manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin talletetut tiedot ovat osa jäsenrekisteriä.

4 §

Jäsenrekisterin tietosisältö

Jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 4 ja 5 §:n mukaiset tiedot. Manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin talletetaan vastaavat tiedot.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Jäsenrekisteriin voidaan tallettaa tietoja kirkkoon kuulumattomasta henkilöstä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 3—5 kohdan nojalla. Näiden tietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään jäsentä koskevien tietojen käsittelystä.

5 §

Kirkonkirjojen rekisterinpitäjät

Jäsenrekisterin rekisterinpitäjiä ovat seurakuntien yhteiset keskusrekisterit ja kirkkohallitus. Rekisterinpitäjä vastaa omassa toiminnassaan tietosuojasetuksen III luvussa säädettyjen rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta sekä 5 artiklan 2 kohdassa, 24 ja 25 artiklassa sekä 31—34 artiklassa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja vastuista.

Keskusrekisteri vastaa siihen kuuluvien seurakuntien jäsenten osalta lisäksi muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista kirkonkirjojen rekisterinpitäjän tehtävistä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Jäljempänä 12 §:ssä tarkoitettujen käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin rekisterinpitäjä on kirkkohallitus.

6 §

Keskusrekisterin ja keskusrekisterin johtajan tehtävät

Keskusrekisterin tehtävänä on siihen kuuluvien seurakuntien osalta, jollei tässä laissa toisin säädetä:

- 1) ylläpitää jäsenrekisterin tietoja seurakuntien jäsenistä;
- 2) antaa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 48 §:ssä tarkoitettuja todistuksia, otteita tai näitä vastaavia muita yksittäisiä kirjallisia selvityksiä sekä yksittäisiä tietoja henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi;
- 3) suorittaa avioliittolain (234/1929) 10 §:ssä tarkoitettu avioliiton esteiden tutkinta sekä huolehtia kirkollisen toimituksen yhteydessä etu- ja sukunimilain (946/2017) 22 ja 23 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten vastaanottamisesta;
- 4) pitää kirkonkirjojen tiedot seurakunnan ja seurakuntayhtymän käytettävissä 8 §:n 1 ja 2 momentin mukaisessa tarkoituksessa.

Keskusrekisterin johtajan tehtävänä on:

- 1) päättää kirkonkirjojen pitämistä koskevista asioista;
- 2) päättää kirkon jäsentä koskevien tietojen käsittelystä;
- 3) huolehtia rekisteritietojen virheettömyydestä;
- 4) päättää kirkonkirjaan talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä;
- 5) päättää työtehtävän edellyttämän käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn, jollei hän ole antanut tehtävää keskusrekisterin muulle viranhaltijalle.

7 §

Jäsenrekisteriin liittyvät kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin:

- 1) yleisestä toimivuudesta;
- 2) rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;
- 3) tietohallinnosta;
- 4) tietoturvallisuudesta;
- 5) tietojen sähköisestä arkistoinnista.

Kirkkohallitus päättää työtehtävien edellyttämien käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsenrekisterin tietojen muuhun kuin 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun käsittelyyn.

Kirkkohallitus päättää jäsenrekisterin tietojen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla tapahtuvasta luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Jäsenrekisterin tietoja voidaan luovuttaa vain, jos tässä tai muussa laissa säädetty edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa. Luovutettavan tiedon tulee olla välttämätön siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Ennen tietojen luovuttamista on varmistettava, että vastaanottajalla on tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain mukainen oikeus käsitellä tietoja.

Ennen tietojen luovuttamista kirkkohallitus voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, miten luovutettavien tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitettu järjestää. Selvitys on annettava kir-

jallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitus varmistaa. Tietojen luovuttamiseen jäsenrekisteristä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla sovelletaan lisäksi, mitä 10 luvun 8 §:ssä säädetään.

8 §

Kirkonkirjojen tietojen käsittely

Kirkonkirjojen tietoja käytetään seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja hallinnossa sekä kirkon jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Seurakunta ja seurakuntayhtymä saavat käsitellä kirkonkirjojen tietoja:

- 1) 3 luvun 1 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisessa;
- 2) seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamisessa;
- 3) muussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamisessa.

Tuomiokapituli saa käsitellä kirkonkirjojen tietoja:

- 1) tässä tai muussa laissa taikka niiden nojalla säädettyjen pappisvirkaan, lehtorin ja papin virkaan liittyvien tehtävien hoitamisessa;
- 2) hiippakunnallisten vaalien toimittamisessa;
- 3) jäsenaloitteen käsittelyssä.

Kirkkohallitus saa käsitellä kirkonkirjojen tietoja:

- 1) 5 §:n 1 momentissa ja 7 §:ssä säädettyssä tarkoituksessa;
- 2) kirkollisten vaalien toimittamisessa;
- 3) tilastojen laatimisessa;
- 4) kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemisessä.

9 §

Jäsenrekisterin tietojen tallettaminen, luovuttaminen ja korjaaminen

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä, avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä, konfirmaatiosta ja hautaan siunaamisesta saa tallettaa jäsenrekisteriin muukin keskusrekisteri kuin se, johon kuuluvan seurakunnan jäsentä tieto koskee.

Keskusrekisteri voi luovuttaa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 48 §:ssä tarkoitettuja todistuksia, otteita tai näitä vastaavia muita yksittäisiä kirjallisia selvityksiä muun keskusrekisterin kirkollisista väestökirjoista ja niihin liittyvistä asiakirjoista, jos tiedot ovat osa jäsenrekisteriä.

Tiedon luovuttamisen yhteydessä jäsenrekisteriin talletettu tieto voidaan korjata tai puuttuva tieto lisätä. Tämä voidaan tehdä riippumatta siitä, minkä keskusrekisterin seurakunnan jäsentä tieto koskee.

10 §

Vastuu käsittelytoimista

Keskusrekisterin ja kirkkohallituksen työsopimussuhteiseen työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen käsitellessään jäsenrekisterin jäsen- ja väestötietoja. Työntekijän vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Jäsenrekisteriin 9 §:ssä tarkoitetun tiedon tallettanut tai korjannut keskusrekisteri vastaa talletetun tai korjatun tiedon virheettömyydestä.

11 §

Jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

Kirkkohallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada jäsenrekisteristä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön seuranta ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Kirkkohallituksen määräämällä tarkastajalla on oikeus toimittaa tarkastus jäsenrekisteristä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovutettujen tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia.

12 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeusrekisteri ja lokirekisteri

Kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Käyttöoikeusrekisteriin talletetaan:

- 1) käyttäjän nimi, henkilötunnus, käyttäjätunnus ja organisaatio;
- 2) tiedot käyttöoikeuden sisällöstä ja laajuudesta;
- 3) tiedot käyttöoikeuspäätöksestä.

Kirkkohallituksen on pidettävä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä lokirekisteriä käytön seuranta, valvontaa ja suojausta varten. Lokirekisteriin talletetaan:

- 1) käyttäjän käyttäjätunnus;
- 2) käsittelyn tapahtuma-ajankohta;
- 3) käsitellyt tiedot tai tietoryhmät.

Kirkkohallituksen on säilytettävä käyttöoikeusrekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä lukien ja lokirekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta niiden tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Kirkkohallituksen oikeuteen käyttää ja luovuttaa käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietoja sovelletaan, mitä Digi- ja väestötietoviraston oikeudesta käyttää ja luovuttaa käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietoja säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 54 §:n 1 momentissa sekä 55, 57 ja 58 §:ssä.

13 §

Kirkkohallituksen määräykset

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta;
 - 2) kirkonkirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisen edellytyksistä.
- Kirkkohallitus määrää tietojen luovuttamisesta perittävistä maksuista.

14 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Kirkonkirjat säilytetään pysyvästi, jollei kirkkohallitus 13 §:n 1 momentin nojalla erikseen tiettyjen tietojen tai asiakirjojen osalta toisin määrää.

Manuaalisia kirkonkirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen. Tallettamisesta säädetään kirkkojärjestyksessä. Talletetut kirkonkirjat ovat seurakunnan ja seurakuntayhtymän omaisuutta.

Pysyvästi säilytettävien jäsenrekisteritietojen säilyttäminen voidaan antaa myös ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi siten kuin kirkkohallitus päättää.

15 §

Ilmoitusvelvollisuus

Kun pappi on kastanut tai siunannut hautaan henkilön, hänen on välittömästi ilmoitettava toimituksesta sille keskusrekisterille, johon kuuluvan seurakunnan jäseneksi henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Jos pappi on kastanut tai siunannut hautaan muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluneen henkilön, tulee ilmoitus tehdä kyseiselle uskonnolliselle yhdyskunnalle. Ilmoituksen tulee sisältää ainakin henkilön nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta sekä tieto alaikäisen kastetun lapsen huoltajista ja kummeista.

Jäsenrekisteriin talletetun 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiedon korjaamisesta on ilmoitettava rekisteröidylle, jollei ilmoitusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Korjauksesta on ilmoitettava seurakunnan jäsenen keskusrekisterille, jos tiedon on korjannut muu keskusrekisteri kuin se, johon kuuluvan seurakunnan jäsentä tieto koskee.

Avioliittoon vihkimisestä tehtävästä ilmoituksesta säädetään erikseen.

9 luku

Luottamushenkilöt ja vaalit

Yleiset säännökset luottamustoimesta ja vaalikelpoisuudesta

1 §

Luottamushenkilö

Luottamushenkilö on seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan tai kirkon keskushallinnon toimielimeen tai muuhun luottamustoimeen valittu henkilö. Viranhaltija tai työntekijä, joka on tehtävänsä perusteella toimielimen jäsenenä, ei ole luottamushenkilö.

Luottamushenkilön tulee edistää kirkon parasta sekä toimia luottamustoimessaan arvokkaasti ja tehtävän edellyttämällä tavalla.

2 §

Vaalikelpoisuus luottamustoimeen

Vaalikelpoinen seurakunnan ja seurakuntayhtymän luottamustoimeen on kristillisestä vakaumuksestaan tunnettu 18 vuotta täyttänyt seurakunnan konfirmoitu jäsen, joka ei ole vajaa-
valtainen. Vaalikelpoisuusiän on täytyttävä vaalipäivänä.

Vaalikelpoinen hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon luottamustoimeen on hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan vaalikelpoinen maallikkojäsen ja hiippakuntaan kuuluva pappi.

Vaalikelpoinen hiippakuntavaltuuston saamelaisjäseneksi ja kirkolliskokouksen saamelaisedustajaksi on maallikkojäsen, joka on äänioikeutettu saamelaiskäräjävaaleissa ja vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimeen.

Vaalikelpoinen Ahvenanmaalta valittavaksi hiippakuntavaltuuston jäseneksi ja kirkolliskokousedustajaksi on Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevan seurakunnan vaalikelpoinen maallikkojäsen.

3 §

Vaalikelpoisuuden rajoitus

Luottamustoimeen voidaan valita vain sellainen vaalikelpoinen henkilö, joka on antanut tehtävään suostumuksensa.

Seurakuntavaaleissa ei seurakunnan luottamustoimeen saa valita tähän seurakuntaan palvelussuhteessa olevaa henkilöä. Jos seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään, ei seurakuntayhtymään tai siihen kuuluvaan seurakuntaan palvelussuhteessa oleva henkilö ole vaalikelpoinen tämän seurakuntayhtymän eikä siihen kuuluvan seurakunnan luottamustoimeen.

Tuomiokapituliin palvelussuhteessa oleva henkilö tai virkansa perusteella tuomiokapitulin jäsenenä oleva henkilö ei ole vaalikelpoinen hiippakunnan luottamustoimeen. Kirkkohallituksen palvelussuhteessa oleva henkilö ei ole vaalikelpoinen kirkkohallituksen jäseneksi. Kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja kirkkohallituksen osastonjohtaja ei ole vaalikelpoinen kirkolliskokousedustajaksi.

Määräaikaisesti pappisvirasta pidätetty pappi ei ole vaalikelpoinen pappisvirkaan perustuvaan luottamustoimeen. Jos tuomioistuin on määrännyt papin viralta pantavaksi, hän ei ole vaalikelpoinen pappisvirkaan perustuvaan luottamustoimeen ennen kuin hän on saanut tuomiokapituliilta uuden viranhoitomääräyksen papin virkaan.

4 §

Vaalikelpoisuuden menettäminen ja ero luottamustoimesta

Toimielimen jäsenen menettäessä vaalikelpoisuutensa kesken toimikauden hänet vapautetaan luottamustoimesta. Luottamushenkilö ei menetä vaalikelpoisuuttaan toimielimeen, jos hänet otetaan 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen enintään kuuden kuukauden pituiseksi määräajaksi. Palvelussuhteen kestäessä hän ei kuitenkaan saa hoitaa luottamustoimintaan.

Luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä.

5 §

Luottamustoimesta pidättäminen ja erottaminen

Jos on syytä epäillä, että luottamushenkilö on toimessaan syyllistynyt virkarikokseen tai muutoin menetellyt siinä velvollisuuksiensa vastaisesti, häneltä on vaadittava asiasta selvitys. Jos kysymyksessä on ilmeinen virkarikos, asiasta on viipymättä tehtävä rikosilmoitus. Luottamushenkilö voidaan tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamustoimestaan, jollei hän ole itse ilmoittanut vetäytyvänsä toimestaan.

Jos luottamushenkilö on asetettu syytteeseen rikoksesta, jonka laatu ja tekotapa osoittavat, ettei hän voi toimia luottamustoimessaan sen edellyttämällä tavalla, hänet voidaan oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamustoimestaan.

Jos luottamushenkilö vaalin toimittamisen jälkeen on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi, hänet voidaan erottaa luottamustoimestaan.

Päätös luottamustoimesta pidättämisestä voidaan panna heti täytäntöön. Päätös luottamustoimesta erottamisesta pannaan heti täytäntöön.

6 §

Päätösvalta luottamushenkilöä koskevassa asiassa

Luottamustoimesta vapauttamisesta, eron myöntämisestä, pidättämisestä tai erottamisesta päättää se toimielin, joka on valinnut luottamushenkilön. Seurakuntavaaleilla, hiippakuntavaltuuston jäsenten vaaleilla tai kirkolliskokousedustajien vaaleilla valittua luottamushenkilöä koskevan päätöksen tekee kuitenkin se toimielin, jonka jäsen luottamushenkilö on.

Toimielimen puheenjohtaja voi väliaikaisesti päättää luottamustoimesta pidättämisestä ennen toimielimen kokousta. Puheenjohtajan on saatettava asia välittömästi toimielimen päätettäväksi. Puheenjohtajan päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta.

7 §

Luottamustoimen hoitaminen

Luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Luottamushenkilön on hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

- 1) luottamushenkilövaalista on tehty kirkollisvalitus;
- 2) eroa ei ole myönnetty;
- 3) kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto on 3 luvun 11 §:n nojalla jättänyt kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

Seurakuntavaaleilla, hiippakuntavaltuuston jäsenten vaaleilla tai kirkolliskokousedustajien vaaleilla valitun luottamushenkilön tilalle kutsutaan varajäsen tai varaedustaja, jos luottamushenkilö kuolee, menettää vaalikelpoisuutensa, hänelle myönnetään ero tai hänet pidätetään taikka erotetaan luottamustoimesta. Muuhun luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö.

8 §

Naisten ja miesten edustus toimielimissä

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisessa toimielimessä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, kirkkovaltuustoa, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

Seurakuntavaalit ja kirkkoherran välitön vaali

9 §

Seurakuntavaalit

Seurakuntavaalit ovat välittömät, salaiset ja suhteelliset.

Seurakuntavaaleissa valitaan seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet. Vaalit toimitetaan joka neljäs vuosi samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa.

10 §

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

Kun kesken vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä taikka seurakuntayhtymä puretaan, kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisten vaalien tulosten perusteella.

Ylimääräiset vaalit toimitetaan, jos 1 momentissa tarkoitettu menettely ei ole mahdollinen tai jokin seurakunta vaatii vaaleja. Muutoksen ollessa vähäinen tai jäljellä olevan toimikauden lyhyt kirkkohallitus voi päättää, että ylimääräisiä vaaleja ei toimiteta tai että seurakuntayhtymässä yhteisenä kirkkovaltuustona toimii jakamattoman seurakunnan kirkkovaltuusto tai entinen yhteinen kirkkovaltuusto.

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan, kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenten paikat jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaosta.

Ylimääräisissä seurakuntavaaleissa valittujen toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun. Jos vaali toimitetaan vaalikauden viimeisenä vuonna, toimikausi kestää seuraavan vaalikauden loppuun.

11 §

Äänioikeus seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa

Seurakuntavaaleissa äänioikeus on jokaisella kirkon jäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 16 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa. Äänioikeutta käytetään siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään vaalivuoden elokuun 15 päivänä. Valituksen johdosta uudelleen toimitettavissa seurakuntavaaleissa ja ylimääräisissä seurakuntavaaleissa äänioikeus on siinä seurakunnassa, jossa vastaava merkintä on tehty viimeistään 70 päivää ennen vaalipäivää.

Kirkkoherran välittömässä vaalissa seurakunnan tässä vaalissa äänioikeutetut jäsenet valitsevat seurakunnan kirkkoherran. Kirkkoherran välittömässä vaalissa sekä valituksen johdosta uudelleen toimitettavassa kirkkoherran välittömässä vaalissa äänioikeus on viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä 18 vuotta täyttävällä kirkon jäsenellä, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa ja joka on merkitty kyseisen seurakunnan jäseneksi viimeistään 70 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

12 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet ja maallikkojäsenet sekä kirkolliskokouksen pappisedustajat ja maallikkoedustajat valitaan erikseen suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla.

Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien saamien änten painoarvon laskemisesta säädetään kirkkojärjestyksessä.

13 §

Äänioikeus hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja hiippakunnan papit.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja kirkkovaltuustojen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen maallikkojäsenet. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä seurakuntaneuvostossa että yhteisessä kirkkovaltuustossa, äänioikeutta seurakuntaneuvostossa käyttää hänen varajäsenensä.

Saamelaiskäräjien jäsenellä ja varajäsenellä ei ole äänioikeutta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa vaaleissa.

14 §

Saamelaisia edustavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaali

Saamelaiskäräjät valitsee Oulun hiippakunnan hiippakuntavaltuustoon maallikkojäsenen ja kirkolliskokoukseen saamelaisten edustajan sekä heille ensimmäisen ja toisen varajäsenen ja varaedustajan soveltaen, mitä asioiden käsittelystä saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 18 §:ssä säädetään. Valinnat on tehtävä ennen seurakuntavaalien jälkeisen toisen vuoden huhtikuun 1 päivää.

15 §

Papin äänioikeuden rajoitus

Määräaikaisesti pappisvirasta pidätetyllä papilla ei ole pappisvirkaan perustuvaa äänioikeutta.
Erinäiset säännökset vaalien toimittamisesta

16 §

Seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnat

Seurakuntavaalien toimittamista ja 10 §:n 1 momentissa mainittujen toimielinten muodostamista varten kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä vähintään viisi varajäsentä. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jonka mukaan he tulevat jäsenten sijaan.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, jolloin vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Jaosto on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Jaoston tehtävänä on huolehtia äänestyksen toimittamisesta äänestysalueella.

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleja varten tuomiokapituli asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja sekä muina jäseninä kaksi pappia ja kaksi maallikkoa sekä viisi varajäsentä. Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia varten tuomiokapituli asettaa maallikoista koostuvan vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä sekä kolme varajäsentä.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä.

7 §

Keskusvaalitoimikunta

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto voi asettaa seurakuntavaaleja varten keskusvaalitoimikunnan, jonka tehtävänä on avustaa seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toimittamisessa.

18 §

Äänioikeutettujen luettelo

Äänioikeutettujen luetteloon on merkittävä kunkin äänioikeutetun täydellinen nimi ja henkilötunnus, äänioikeutettujen lukumäärä sekä tarvittaessa äänestysalue. Jos seurakuntavaaleissa äänioikeutetulla on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalvelusta annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto, äänioikeutettujen luetteloon tulostetaan siitä merkintä. Luettelossa on oltava tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten.

Äänioikeutettujen luetteloa ja siinä olevia tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin vaalin toimittamiseen. Äänioikeutettujen luettelon tietoja voidaan kuitenkin käyttää tilastointiin ja tieteelliseen tutkimukseen.

Arkistotulosteena toimiva äänioikeutettujen luettelo säilytetään erikseen määrätyllä tavalla. Seurakuntavaaleissa kirkkohallitus hävittää kirkon jäsentietojärjestelmään luodun sähköisen rekisterin äänioikeutetuista, kun vaalien tulos on saanut lainvoiman.

19 §

Äänioikeutettujen luettelon itseoikaisu

Vaalilautakunnalla on oikeus lisätä henkilö seurakuntavaaleja varten laadittuun äänioikeutettujen luetteloon tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta, merkitty siihen virheellisesti äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi taikka henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä 11 §:ssä tarkoitettujen määräpäivien jälkeen. Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä on vaaliluettelossa muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen. Muutokset on tehtävä seurakuntavaaleissa viimeistään 16 päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Jos henkilö merkitään äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutta vailla olevaksi, tästä on tehtävä kirjallinen päätös ja annettava päätös tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 10 luvun 24 §:n 1 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen.

Jos henkilö lisätään äänioikeutettujen luetteloon, hänelle on viipymättä lähetettävä tästä tieto. Kirkon jäseneksi liittyneellä henkilöllä on äänioikeus seurakuntavaaleissa siinä seurakunnassa, jonka jäseneksi hän on liittynyt.

Jos henkilöä koskeva muu virheellinen merkintä äänioikeutettujen luettelossa korjataan, tästä on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

20 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Seurakuntavaaleissa äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16 päivänä ennen vaalipäivää kello 16 lukien.

Lainvoimaista äänioikeutettujen luetteloa on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeutettujen luetteloa pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeutettujen luettelon tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää.

21 §

Järjestys äänestyspaikalla

Äänestyspaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen.

Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

10 luku

Hallintoasiassa noudatettava menettely ja päätöksenteko

Yleiset säännökset hallintoasioista

1 §

Hallintoasiassa noudatettava menettely ja digitaaliset palvelut

Hallintoasiassa noudatettavaan menettelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Digitaalisiin palveluihin sovelletaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia (306/2019). Lakia ei kuitenkaan sovelleta seurakuntien varhaiskasvatuksessa ja rippikouluopetuksessa, kun verkkosivusto tai mobiilisovellus toteutetaan varhaiskasvatuksen tai rippikouluopetuksen yhteydessä ja sen käyttö tapahtuu rajatussa ryhmässä määräaikaaisesti.

2 §

Hankinta-asia

Hankinta-asiaan sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

3 §

Määräajat

Hallintoasian ja lainkäyttöasian käsittelyyn sovelletaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930), jollei tässä laissa toisin säädetä. Kirkkojärjestyksessä säädetään poikkeuksia vaalien järjestämistä koskevien määräaikojen laskemiseen.

4 §

Julkisuus ja salassapito

Hallinnossa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, jollei tämän lain 7 luvun 9 §:stä, 8 luvun 1 §:stä tai 12 luvusta muuta johdu. Yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa tai diakoniatyötä koskeva asiakirja on pidettävä salassa.

Asiakirjan antamista koskevaa ratkaisuvalltaa voidaan siirtää viranhaltijalle seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen hallinto- tai johtosäännössä sekä tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen työjärjestyksissä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitetuista makuista päättävät kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

5 §

Tiedonsaantioikeus

Luottamushenkilöllä on oikeus saada kirkon viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tuomiokapitulin viranhaltijalla sekä piispan tai tuomiokapitulin määräämällä asiantuntijalla on oikeus saada salassapitoa koskevien säännösten estämättä seurakunnalta tai seurakuntayhtymältä tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita on pidettävä välttämättöminä 2 luvun 14 §:n 1 momentissa säädetyn aloiteoikeuden käyttämiseksi sekä 4 luvun 3 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkon viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää välttämättöminä 6 luvun 5 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

6 §

Äänioikeutettujen luettelon julkisuus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloon henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana, kun äänioikeutettujen luettelo pidetään tarkastusta varten yleisesti nähtävänä. Äänioikeutettujen luetteloa ei saa

antaa jäljennettäväksi tai kuvattavaksi eikä siitä saa antaa jäljennöksiä. Äänioikeutettujen luetteloon merkityllä on kuitenkin oikeus saada maksutta ote hänestä äänioikeutettujen luetteloon otetuista tiedoista. Sillä, joka on pyytänyt tulla otetuksi äänioikeutettujen luetteloon, on oikeus saada tieto asian käsittelyyn liittyvistä asiakirjoista soveltaen, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään.

Jos äänioikeutettujen luetteloon on merkitty henkilön kohdalle 9 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeutettujen luettelossa olevat tiedot voidaan antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen.

Seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on pidettävä salassa muuna kuin 1 momentissa tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei estä tiedon antamista äänioikeutettujen luettelosta sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten.

Äänioikeutettujen luettelon julkisuudesta säädetään muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa.

7 §

Arkistotoimi

Kirkon viranomaisen arkistotoimen hoitoon, tehtäviin, suunnitteluun ja järjestämiseen sovelletaan arkistolakia (831/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Kirkkohallitus määrää, mitkä kirkon viranomaisen asiakirjat on säilytettävä pysyvästi.

8 §

Tiedonhallinta

Kirkon viranomaisten tiedonhallintaan, tietojärjestelmien käyttöön sekä tietojen sähköiseen luovutustapaan sovelletaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 4 §:n 2 momenttia, 12—17 ja 21—24 §:ää sekä 6 luku.

Hallintoasian käsittely toimitelmissä

9 §

Työjärjestykset

Tuomiokapituli, hiippakuntavaltuusto, piispainkokous, kirkkohallitus ja kirkolliskokous hyväksyvät jokainen itselleen työjärjestyksen.

Työjärjestyksessä määrätään toimielimen hallinnosta ja menettelytavoista. Kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätään lisäksi päätösvallan siirtämisestä virastokollegiolle, johtokunnalle tai viranhaltijalle ja tuomiokapitulin työjärjestyksessä päätösvallan siirtämisestä viranhaltijalle.

10 §

Asian siirtäminen ylemmän toimielimen käsiteltäväksi

Kirkkoneuvosto, yhteinen kirkkoneuvosto ja seurakuntaneuvosto voi siirtää käsiteltäväkseen hallintosäännössä määrättyllä tavalla alaisensa toimielimen taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijan tai luottamushenkilön päättämän asian. Sama oikeus on kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston puheenjohtajalla.

Työjärjestyksessä tai johtosäännössä voidaan määrätä, että tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen käsiteltäväksi voidaan siirtää asia, joka tämän lain nojalla on siirretty sen alaisen toimielimen tai viranhaltijan päätösvaltaan ja jossa asianomainen toimielin tai viranhaltija on tehnyt päätöksen.

Ylempi toimielin voi kumota tai muuttaa asiassa tehdyn päätöksen taikka palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi. Kirkkojärjestyksessä voidaan säätää, mitä asiaa ei voida siirtää ylempään toimielimen käsiteltäväksi.

Asia on siirrettävä ylempään toimielimen käsiteltäväksi sen ajan kuluessa, jossa 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä.

11 §

Esteellisyys

Kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa ja hiippakuntavaltuustossa jäsen on esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua läheistään.

Kirkolliskokouksessa edustaja on esteellinen osallistumaan valmisteluun ja päätöksentekoon asiassa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

Muun toimielimen jäsenten sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden esteellisyyteen sovelletaan hallintolain 28 §:ää lukuun ottamatta sen 1 momentin 6 kohtaa. Palvelussuhde seurakuntaan tai seurakuntayhtymään ei tee henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin käsitellyt asiaa.

Käsiteltäessä hiippakuntavaltuustossa ja kirkkohallituksessa kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten ehdollepanoa ja vaalia, käsittelyyn ja päätöksentekoon ottavat osaa vain ne jäsenet, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virkaehtosopimus tai kirkon työehtosopimus ei koske.

12 §

Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (*sähköinen kokous*) tai sähköisesti ennen kokousta (*sähköinen päätöksentekomenettely*). Varsinaiseen kokoukseen voi toimielimen päätöksellä osallistua myös sähköisesti.

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä sekä varsinaiseen kokoukseen sähköisesti osallistuttaessa seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, että salassa pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisen saatavissa.

13 §

Sähköinen kokous

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä.

14 §

Sähköinen päätöksentekomenettely

Toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielinten päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Asia on käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja käsittelyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja voidaan tarkastaa ennen kokousta.

15 §

Toimielimen päätösvaltaisuus

Toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä, jollei päätöksenteolle säädetä tässä laissa muita vaatimuksia. Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätösvaltaisuus ei edellytä, että enemmän kuin puolet edustajista tai jäsenistä on läsnä.

Tuomiokapituli on päätösvaltainen vain täysilukuisena käsitellessään asiaa, joka koskee papin tai lehtorin pysymistä kirkon tunnustuksessa.

Kirkkohallituksen virastokollegio on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä.

Läsnä olevaksi katsotaan myös toimielimen jäsen, joka osallistuu kokoukseen sähköisesti.

16 §

Kokouksen julkisuus

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja hiippakuntavaltuuston kokous sekä kirkolliskokouksen täysistunto on julkinen. Kokous on suljettu, jos toimielimessä käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka on laissa säädetty salassa pidettäväksi, tai jos toimielin muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa niin päättää.

Muiden toimielinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää, eikä käsiteltävänä ole asia tai asiakirja, joka on laissa säädetty salassa pidettäväksi.

Yleisöllä on oltava mahdollisuus seurata toimielimen julkista kokousta myös siltä osin kuin kokoukseen osallistutaan sähköisesti.

17 §

Kokouksen johtaminen ja puheoikeuden rajoittaminen

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja huolehtii järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Jos edustaja tai jäsen käyttöksellään häiritsee kokouksen kulkua eikä puheenjohtajan kehotuksesta huolimatta käyttäydy asianmukaisesti, puheenjohtaja voi määrätä hänet poistettavaksi. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtaja voi keskeyttää tai lopettaa kokouksen.

Edustajalla ja jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Hänen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos hän poikkeaa asiasta eikä puheenjohtajan kehotuksesta huolimatta palaa asiaan, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos edustaja tai jäsen ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

Työjärjestyksessä tai hallinto- tai johtosäännössä voidaan antaa kokouksen kulun turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa.

Mitä edellä säädetään, koskee myös henkilöä, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa.

18 §

Äänestäminen toimielimessä

Äänestys on toimitettava avoimesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä tai saavuttanut säädetyn määränemmistön.

Äänien jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Palvelussuhteen irtisanomista, purkamista ja raukeamista sekä papin pappisvirasta pidättämistä tai pappisviran menettämistä sekä lehtorin pidättämistä lehtorinviran toimittamisesta tai lehtorinvirassa toimimisen oikeuden menettämistä koskevassa asiassa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on asianomaiselle lievempi.

19 §

Toimielimessä toimitettava vaali

Toimielimessä luottamushenkilö, viranhaltija ja työntekijä valitaan vaalilla. Vaalissa tulee valituksi henkilö tai henkilöt, jotka ovat saaneet eniten ääniä. Päätöksen perustelut voidaan jättää esittämättä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisena, jos sitä vaatii läsnä olevista jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä liittäen yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan seuraavaan kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai suhteellisessa vaalissa korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellisen vaalin toimittamiseen sovelletaan, mitä seurakuntavaaleista säädetään. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin.

Vaali voidaan toimittaa suljetuin lipuin sähköisessä kokouksessa vain, jos vaalisalaisuus on turvattu.

20 §

Tasaäänien toimielimen toimittamassa vaalissa

Jos äänien tai vertausluvut menevät vaalissa tasan, tulos ratkaistaan arpomalla. Kirkkoherran välillisen vaalin ja kappalaisen vaalin tuloksen määräytymisestä tasaäänitilanteessa säädetään kirkkojärjestyksessä.

Jos virka tai luottamustoimi täytetään ehdollepanon perusteella ja äänien menevät vaalissa tasan, valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen edelle.

21 §

Päätöksen tekeminen esittelystä ja esittelijän vastuu

Työjärjestyksessä tai hallinto- tai johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä.

Jos päätös on tässä laissa tai sen nojalla annetussa säädöksessä taikka virkaesimiehen määräyksellä määrätty tehtäväksi viranhaltijan esittelystä, esittelijä on vastuussa esittelystään tehdystä päätöksestä.

22 §

Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella on oikeus ilmoittaa päätökseen eriävä mielipide, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan. Sama oikeus on asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista annetut kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Kirkolliskokouksen päätökseen ei voi ilmoittaa eriävää mielipidettä.

Päätöstä vastaan äänestänyt jäsen tai eriävän mielipiteen ilmoittanut jäsen tai esittelijä ei ole vastuussa päätöksestä.

Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

23 §

Pöytäkirjan ja päätöksen pitäminen nähtävänä

Pöytäkirja sellaisesta toimielimen tai viranhaltijan päätöksestä, josta seurakunnan jäsen saa tehdä oikaisuvaatimuksen tai valituksen, on pidettävä siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen tarkastamisen jälkeen yleisesti nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä. Pöytäkirjassa tai viranhaltijapäätöksessä julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä.

Vaalin tuloksen vahvistamista koskeva hiippakunnan vaalilautakunnan tai tuomiokapitulin pöytäkirja siihen liitettyine valitusosoituksineen on pidettävä yleisesti nähtävänä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Kirkkohallituksen 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitettu päätös ja valitusviranomaisen päätös siihen liitettyine valitusosoituksineen on pidettävä seurakunnassa yleisesti nähtävänä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Pöytäkirja ja päätös on pidettävä yleisesti nähtävänä vähintään oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekemiselle varatun ajan.

24 §

Päätöksen tiedoksianto

Päätös on annettava asianosaiselle tiedoksi noudattaen, mitä hallintolain 59 ja 60 §:ssä tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 ja 19 §:ssä säädetään.

Seurakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun pöytäkirja, kirkkohallituksen 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitettu päätös tai valitusviranomaisen päätös on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

25 §

Tiedoksianto vaalin tuloksen vahvistamista koskevasta päätöksestä

Seurakunnan jäsenen seurakuntavaalien tuloksen vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksi saamiseen sovelletaan 24 §:n 2 momenttia.

Äänioikeutetun ja valitsijayhdistyksen sekä seurakuntavaaleissa, hiippakuntavaltuuston jäsenten vaaleissa ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa ehdokkaana olleen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun vaalilautakunnan tai tuomiokapitulin pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

26 §

Tiedoksianto hautaa koskevassa asiassa

Hautaa koskeva päätös annetaan tiedoksi hautaoikeuden haltijalle.

Jos hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus hautaa koskevasta päätöksestä tai muusta hautaa koskevasta asiasta on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä ja hautaustoimilain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettua hautamuistomerkin poistamista koskevasta asiasta on lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemän päivän kuluessa siitä, kun ilmoitus on julkaistu lehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa.

27 §

Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhtymälle, hiippakunnalle tai kirkolle

Seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava seurakunnassa kirkkoherralle ja seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle. Haaste tai tiedoksianto voidaan antaa myös viranhaltijalle, joka on hallinto- tai johtosäännössä määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

Hiippakunnalle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava tuomiokapitulin puheenjohtajalle tai sille viranhaltijalle, joka on tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

Kirkolle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava kirkkohallituksen puheenjohtajalle tai sille viranhaltijalle, joka on kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

28 §

Julkiset kuulutukset

Seurakunnan jäsenten tietoon saatettava kuulutus pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei muuta säädetä tai salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kuulutusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Kuulutuksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluessa.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Poikkeusolot

Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkkohallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämänsä paikkaan.

Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkkohallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:

- 1) kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talousarviosta, talousarvion muutoksesta tai talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;
- 2) kirkkohallituksen hallinnosta ja toiminnasta;
- 3) seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;
- 4) seurakuntavaalien siirtämisestä;
- 5) kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirtämisestä kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösvallan siirtämisestä kirkkoherralle.

Kirkkohallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.

2 §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Tuomiokapituli voi 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tehdä tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston toimivaltaan kuuluvat välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on kolme tuomiokapitulin jäsentä.

Kirkkohallitus voi tehdä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettut ja muut välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on viisi kirkkohallituksen jäsentä.

3 §

Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkkohallituksen tulee valmiussuunnitella ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluilla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa.

Seurakunnan tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa.

Tuomiokapituli johtaa ja valvoo hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista. Kirkkohallitus johtaa kirkon keskushallinnon varautumista.

4 §

Kirkolliset arvonimet

Sen lisäksi, mitä julkisen arvonannon osoituksista annetussa laissa (1215/1999) ja sen nojalla annetussa tasavallan presidentin asetuksessa säädetään, piispa voi myöntää rovastin arvonimen ja tuomiokapituli director cantus ja director musices -arvonimen.

5 §

Vaakuna

Kirkolla on kirkkohallituksen hyväksymä vaakuna. Hiippakunnalla ja piispalla on tuomiokapitulin hyväksymä vaakuna. Seurakunnalla voi olla kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston hyväksymä vaakuna.

Vaakuna on laadittava heraldisten sääntöjen mukaan. Ennen vaakunan hyväksymistä toimielimen on hankittava Kansallisarkiston lausunto.

Vaakunan käyttöä valvoo sen hyväksynyt toimielin.

6 §

Sinetti ja leima

Kirkon viranomaisten asiakirjojen oikeellisuuden varmentamiseen käytettävien sinettien ja leimojen muodosta, koosta, tekstistä, väreistä, tunnuskuvista, hyväksymisestä ja hävittämisestä säädetään kirkkojärjestyksessä.

12 luku

Muutoksenhaku

1 §

Luvun säännösten soveltaminen

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja kirkollisvalitukseen seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon muun viranomaisen päätöksestä, jollei erikseen lailla toisin säädetä.

2 §

Oikaisuvaatimus

Kirkon viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

1) kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston, sen jaoston ja sen alaisen toimielimen sekä seurakunnan viranhaltijan ja luottamushenkilön päätöksestä kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;

2) yhteisen kirkkoneuvoston, sen jaoston ja sen alaisen toimielimen sekä seurakuntayhtymän viranhaltijan ja luottamushenkilön päätöksestä yhteiselle kirkkoneuvostolle;

3) järjestelytoimikunnan päätöksestä järjestelytoimikunnalle;

4) kirkkoherran päätöksestä, joka koskee papin vapaa-ajan, vuosiloman ja virkavapaan myöntämistä, tuomiokapitulille ja muissa asioissa kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;

5) keskusrekisterin johtajan päätöksestä, joka koskee 8 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jollei tämän pykälän 3 momentista muuta johdu;

6) tuomiokapitulिन päätöksestä, joka koskee papin tai lehtorin pysymistä kirkon tunnustuksessa taikka papin pappisviran velvollisuuksien vastaista toimintaa, niiden laiminlyöntiä tai papille sopimatonta käytöstä, sekä tuomiokapitulिन alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätöksestä tuomiokapitulille;

7) kirkkohallituksen virastokollegion, johtokunnan ja viranhaltijan päätöksestä kirkkohallitukselle;

8) seurakuntavaaleissa tai kirkkoherran välittömässä vaalissa käytettävästä äänioikeutettujen luettelosta vaalilautakunnalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kirkonkirjoihin sisältyvien väestötietojen oikaisuun sovelletaan, mitä väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa säädetään.

3 §

Kirkollisvalitus

Kirkollisvalituksella haetaan muutosta hallinto-oikeudelta:

1) oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn 2 §:n 1 momentin mukaiseen päätökseen;

2) kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston, hiippakunnan vaalilautakunnan, piispainkokouksen ja kirkolliskokouksen päätökseen;

3) seurakunnan vaalilautakunnan, tuomiokapitulिन ja kirkkohallituksen muuhun kuin 2 §:n 1 momentin 6—8 kohdassa tarkoitettuun päätökseen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;

2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa;

3) päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitettujen valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

4 §

Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus

Päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta.

5 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä seurakunnan viranomaisen päätöksestä myös seurakunnan jäsen. Seurakunnan jäsenellä ei kuitenkaan ole oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätöksestä, jos se koskee toiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniaa, kristillistä kasvatusta tai opetusta.

Seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen saa tehdä myös seurakuntayhtymän jäsen seurakunta ja sen jäsen sekä seurakuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen seurakunta ja sen jäsen.

Kirkkohallituksen 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitetusta päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen saa tehdä lupaa hakeneen seurakunnan tai seurakuntayhtymän taikka sen jäsen seurakunnan viranomaisen. Asianosaisen tai seurakunnan jäsenen valitusoikeuteen sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kirkollisvalituksella vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, siihen saa hakea muutosta kirkollisvalituksella myös se, jolla on 1 tai 2 momentin nojalla oikeus tehdä kirkollisvalitus.

Tämän lain tai kirkkojärjestyksen nojalla päätöksen tehneellä viranomaisella on valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

6 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus äänioikeutettujen luettelosta

Poiketen siitä, mitä oikaisuvaatimus- ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, oikaisuvaatimuksen ja valituksen seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelosta saa tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen.

Hallinto-oikeuden on ratkaistava vaalilautakunnan päätöksestä tehty kirkollisvalitus kiireellisenä ennen vaalin toimittamista ja lähetettävä tieto päätöksestä henkilölle, jonka äänioikeutta päätös koskee, sekä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeutettujen luetteloon tarvittavat merkinnät.

7 §

Valitusoikeus vaalin tuloksen vahvistamista koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä valitusperusteista 3 §:n 2 momentissa ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, vaalin tuloksen vahvistamista koskevaan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta:

1) asianosainen, vaalissa ehdokkaana ollut henkilö ja valitsijayhdistys sillä perusteella, että päätös on lainvastainen;

2) jokainen vaalissa äänioikeutettu henkilö sekä seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa seurakunnan jäsen sillä perusteella, että vaali on toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja tämä on saattanut vaikuttaa vaalin tulokseen.

8 §

Oikeusturvakeinot hankinta-asiassa

Oikeusturvakeinoista seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa hankinta-asiassa tekemään päätökseen sovelletaan, mitä oikeusturvakeinoista mainitussa laissa säädetään.

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta tämän lain nojalla.

9 §

Museoviraston oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Museovirasto saa tehdä oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen kirkkohallituksen päätöksestä, joka koskee:

- 1) 3 luvun 21 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettua suojeltua kirkollista rakennusta;
- 2) 3 luvun 22 §:n 2 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettua kirkollisen rakennuksen suojelua tai suojelun lakkaamista.

10 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän ja kirkollisvalitus 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelosta on kuitenkin jätettävä kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan viimeistään kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä äänioikeutettujen luettelon nähtävillä pitämiseksi säädetyn ajan päättymisen jälkeisenä toisena arkipäivänä.

Kirkollisvalitus 9 luvun 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua äänioikeutettujen luettelon itseoikaisua koskevasta päätöksestä ja kirkkojärjestyksen 9 luvun 7 §:n 1 momentissa ja 61 §:n 2 momentissa tarkoitettua vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä on tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on osoitettava hallinto-oikeudelle ja jätettävä sanotussa ajassa kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Vaalilautakunnan tulee toimittaa valitus, ote pöytäkirjasta, vaalilautakunnan lausunto ja muut asiassa kertyneet asiakirjat kiireellisesti hallinto-oikeudelle.

11 §

Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus

Päätökseen, josta saa tehdä oikaisuvaatimuksen, on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

Päätökseen, josta saa tehdä kirkollisvalituksen, on liitettävä valitusosoitus.

Päätökseen, josta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta, on liitettävä ilmoitus muutoksenhakukiellosta. Ilmoituksessa on mainittava, mihin säännökseen kielto perustuu.

12 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus

Kirkollisvalitus tehdään:

1) tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston sekä hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tuomiokapituli sijaitsee;

2) kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkkohallituksen päätöksestä Helsingin hallinto-oikeudelle.

Hallintoriita-asia käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, joka 1 momentin mukaan on toimivaltainen käsittelemään hallintoriidassa asianosaisena olevan kirkon viranomaisen päätöksestä tehdyn valituksen. Jos hallintoriidan osapuolina on kaksi kirkon viranomaista, asian käsittelee se

hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä vastaajana oleva viranomainen 1 momentin mukaan sijaitsee.

13 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloa, ei saa hakea valittamalla muutosta.

Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee kirkollisvalitusta seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, se on pidettävä nähtävänä yleisessä tietoverkossa 10 luvun 23 §:ssä säädetyllä tavalla.

14 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Muutosta ei saa hakea oikaisuvaatimuksella tai kirkollisvalituksella:

1) kirkolliskokouksen muutoin kuin 9 luvun 6 §:n 1 momentin nojalla tekemään päätökseen;
2) piispainkokouksen kirkkojärjestyksen 5 luvun 10 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen;

3) piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemään päätökseen pappisvirkaan hyväksymisestä, pappisviran palauttamisesta eikä piispan yksin muutoin kuin 4 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla tekemään päätökseen;

4) kirkkohallituksen 8 luvun 13 §:ssä ja 9 luvun 10 §:n 2 momentissa sekä kirkkojärjestyksen 5 luvun 13 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen;

5) tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt 7 luvun 7 §:ssä sekä kirkkojärjestyksen 3 luvun 6 §:n 2 momentissa ja 39 §:ssä, 8 luvun 19 §:n 2 momentissa, 22 §:n 3 momentissa, 29 §:n 1 momentissa ja 33 §:ssä, 9 luvun 1 §:n 3 momentissa, 52 §:n 1 momentissa ja 56 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, eikä päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 8 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamista.

Muutosta ei saa erikseen hakea oikaisuvaatimuksella tai kirkollisvalituksella:

1) tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt kirkkojärjestyksen 8 luvun 18 §:n 1 ja 2 momentissa, 21 §:n 1 momentissa ja 9 luvun 58 §:ssä tarkoitetuissa asioissa;

2) vaalilautakunnan päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 9 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustamisasiakirjan tutkimatta jättämistä sekä 16 tai 19 §:ssä tarkoitettua asiaa, eikä vaaliviranomaisen toimenpiteeseen tai päätökseen, joka koskee ennakköänestyksen toimittamista kotona;

3) piispan päätökseen, joka koskee 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettua väliaikaista pappisvirasta pidättämistä.

15 §

Vaalituloksen oikaiseminen

Jos luottamushenkilön tai viranhaltijan vaalissa on menetelty lainvastaisesti, vaali on kumottava. Jos virheellisyys koskee vain vaalin tuloksen laskemista, vaalin tulos on määrättävä oikaistavaksi. Jos piispanvaalissa, kirkkoherran välittömässä vaalissa, seurakuntavaaleissa taikka kirkolliskokousedustajan tai hiippakuntavaltuuston jäsenen vaalissa on menetelty lainvastaisesti

ja tämä on saattanut vaikuttaa vaalin tulokseen, vaali on määrättävä toimitettavaksi uudelleen, jollei valitusviranomainen voi oikaista vaalin tulosta.

16 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Kirkon viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkkohallituksen, tuomiokapitulin, kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

17 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Oikaisuvaatimukseen sovelletaan hallintolakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Kirkollisvalitukseen ja hallintoriita-asian käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019), jollei tässä laissa toisin säädetä.

13 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2023.

Tällä lailla kumotaan kirkkolaki (1054/1993), jäljempänä *kumottu laki*.

2 §

Ennen lain voimaantuloa valittujen toimielinten toimikausi

Kumotun lain mukaisesti valitut seurakuntien ja seurakuntayhtymien sekä hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon toimielimet jatkavat toimintaansa, kunnes tämän lain mukaisten vastaavien toimielinten toimikausi alkaa.

3 §

Seurakunnan osa-alueen hallinto

Mitä tässä laissa säädetään seurakunnan osa-alueesta ja sen hallinnosta, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa perustettuun kappeliseurakuntaan ja seurakuntapiiriin ja niiden hallintoon.

4 §

Seurakunnan erityiset oikeudet

Jos seurakunnalle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, seurakunta säilyttää nämä oikeudet tämän lain voimaan tullessa.

5 §

Seurakunnan kuuluminen keskusrekisteriin

Jos seurakunta ei ole ennen tämän lain voimaantuloa liittynyt keskusrekisteriin, katsotaan se liittyneeksi hiippakunnassaan maantieteellisesti lähimpään keskusrekisteriin tämän lain voimaan tullessa. Seurakunnan kirkonkirjojen pidon hoitamiseen sovelletaan kyseisessä keskusrekisterissä käytössä olevaa yhteistoimintasopimusta.

6 §

Vireillä olevien hallintoasioiden käsittely

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hallintoasioihin ja alistusasioihin, joissa alistusta ei vielä ole toimitettu, sekä lainkäyttöasioihin ja alistusasioihin liittyvään muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tuomioistuimen päätöksellä uuteen käsittelyyn palautettuihin asioihin sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä.

Mitä 10 luvun 12—16 ja 19 §:ssä säädetään sähköisestä kokouksesta ja sähköisestä päätöksentekomenettelystä, sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hallintoasioihin.

7 §

Hallinnolliset määräykset

Tämän lain tultua voimaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän kirkkovaltuuston työjärjestyksestä, yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestyksestä, kirkkoneuvoston ohjesääntöä, yhteisen kirkkoneuvoston ohjesääntöä, seurakuntaneuvoston ohjesääntöä tai johtokunnan johtosääntöä sovelletaan enintään kuuden kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

8 §

Hautaustoimi

Jos seurakunta on ennen tämän lain voimaantuloa luovuttanut haudan ainiaaksi, tämä luovutus on edelleen voimassa niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaan sovelletaan kuitenkin 3 luvun 33 §:ää.

Hautoihin, jotka on luovutettu määräajaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja määräyksiä siltä osin kuin ne eivät rajoita hautaoikeuden haltijalla tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita oikeuksia.

9 §

Eräät virkasuhteita koskevat säännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan viran täyttöön, varoitusmenettelyyn sekä seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuvaan henkilöstösiirtoon sovelletaan kumotun lain säännöksiä.

Helsingissä 14.4.2023

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen